

dövastidning

1:2022



**Niklas om att jobba
på en tvåhjulning**

SDR:s 100-årsjubileum

**Distanstolkning som
ger minoritetsstress**



Startskottet går för SDR:s 100-årsjubileum

Den här februarimånaden inleds Sveriges Dövas Riksförbunds 100-årsjubileum. Vi på Dövas Tidning kommer att uppmärksamma förbundets sekellånga historia i varje nummer av papperstidningen och på webbplatsen dovastidning.se under året. Dessutom väntar ett utökat jubileumsnummer i sommar.

I det här numret publiceras första delen. Vi tar reda på hur det kommer sig att förbundet leddes från Västsverige under de första åren och vilka de tre herrarna var som basade över förbundet. Visste du att det finns ett intressant samband mellan dövidrott och dövrörelse? Läs mer på sidorna 22-24.

Vi presenterar två tolkrelaterade artiklar i den här tidningen. Den ena är att var tionde lektion teckenspråkstolkas i specialskolor för elever som är döva eller har hörselnedsättning. Anledningen är bristen på behöriga lärare som kan tala svenskt teckenspråk. Vad tycker elever och SDR? Hur arbetar myndigheten som ansvarar för skolorna med att få ner antalet tolkade lektioner? Läs på sidorna 8-9.

Den andra är att Västra Götalandsregionen har som mål att vart femte tolkuppdrag ska ske på distans i år. Nästa år ska det öka till vart fjärde. Regionen ser ut att vara den enda i landet som har sådana ambitioner, visar DT:s rundfråga. De arbetar också för att tolkanvändare i första hand ska få tolk via skärm inom hälso- och sjukvård. Läs mer på sidorna 4-5.

I övrigt bjuder vi också på reportage om att det våras för döva skådespelare i Hollywood, om "giggare" och om kroppsideal.

Trevlig läsning!

NICLAS MARTINSSON
REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

innehåll

Distanstolkning i Västra Götaland	4
I korthet	6
Teckenspråksmiljö i Norden	7
Tolk i undervisning hos SPSM	8
Nytt radarpar i Västanvik	10
Döva i Hollywood	12
Bokrecension: Se vår historia	14
Niklas levererar mat på cykel	16
Porträtt: Josephine Ö. Kirkegaard	18
SDR fyller 100 år	22
Landet runt: Göteborg	26
Förbundsnytt	28
Unga dövas zon	30
Seniornytt	32
Per Markströms krönika	34

TIDSKRIFT FRÅN SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 1/2022



Miljömärkt trycksak
3041 0589

Manusstopp: Utgivning:
Nr 2: 1/4 21/4
Nr 3: 3/6 23/6
Nr 4: 26/8 15/9
Nr 5: 4/11 24/11

INTE FÅTT TIDNINGEN?

Kontakta
medlem@sdr.org

PRENUMERATION:

Pris: 300 kr/år. Vi utger fem nummer om året. Beställ prenumeration:
medlem@sdr.org

REDAKTION

Dövas Tidning
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
redaktionen@dovastidning.se

Redaktör och ansvarig utgivare:

Niclas Martinsson
073-833 30 60 (sms)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Layout: Niclas Martinsson & Linda Stål
Korrektur: Helena Fremnell
Omslagsbild: Tomas Kold
Form: Formligen.se

DT PÅ NÄTET:

Webbplats: dovastidning.se
Facebook: facebook.com/dovastidning
Twitter: @dovastidning

ANNONSER:

Kontakta
annons@dovastidning.se

Vid föreningsannonsering,
kontakta redaktionen.

Upplaga: 3000 ex
Tryck: Februari 2022
Risbergs, Uddevalla
ISSN 1402-1978



Följ oss på våra sociala medier!

TERA ÄR DIN ALLT-I-ETT-LÖSNING NÄR DU...

- **Vill ha kontakt** med andra som har bildtelefon eller texttelefon.
- **Vill kommunicera** med hörande via förmedlingstjänsten för bildtelefoni/texttelefoni.
- **Vill kunna bli nådd** på ett vanligt mobilnummer.
- **Vill kunna ha ett mobilsamtal** med någon utan tolk; det motparten säger blir textat automatiskt i realtid. Det du skriver läses upp med hjälp av en inbyggd talsyntes.
- **Vill kunna kommunicera** med någon på plats med autotext och/eller talsyntes.

Hur skaffar jag T-Meetings produkter?

Din region är skyldig att erbjuda hjälpmedel om du behöver det - eller om dina behov har förändrats. Vänd dig till din region för hjälp - exempelvis Hörcentralen, Alternativ Telefoni eller Habiliteringen. **Det är olika regler i olika regioner.** Behöver du T-Meeting i ditt arbete? Ansök genom Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen.



Skanna QR-koden för mer information om TERA och våra andra produkter/lösningar!



Teckenspråkstolkning på distans. Tolken på bilden har inget med artikeln att göra. FOTO: MIKAEL SUNDBERG

Västra Götaland är ensamt i landet om att ha mål för distanstolkning

Västra Götaland har som mål att vart femte tolkuppdrag ska ske på distans i år. Regionen ser ut att vara ensam i landet om att ha sådana ambitioner. De får kritik för det.

19 av landets 21 tolkcentraler har svarat på DT:s fråga om de har bestämda mål för hur mycket och vad de ska tolka på distans. Alla utom en säger nej, inte i nuläget. De allra flesta fortsätter dock gärna att utveckla tjänsten då de har positiva erfarenheter från pandemin. Miljö- och tidsvinster görs om deras tolkar slipper resa. Dessutom kan de utföra fler tolkuppdrag istället för att brista. De har också tolkanvändare som själva vill ha tolk på distans.

Tolkverksamheten i Västra Götaland har däremot fastställda mål. I år ska 20% av tolkuppdragen utföras på distans. Nästa år ökar andelen till 25%. Ett av sätten att klara målet är att tolkuppdrag inom hälso- och sjukvård ska utföras digitalt i första hand.

Anne Granath, verksamhetschef, säger till DT att de ska distans-tolka när det är möjligt att genomföra med god kvalitet. Beslutet, fattat av politikerna, innebär inte att alla tolkuppdrag ska vara på distans inom hälso- och sjukvård. En individuell bedömning görs alltid.

Om en tolkanvändare endast vill ha tolk på plats, kan hen få det utan att behöva argumentera för det?

– Ja, vi kan bedöma att uppdrag behöver utföras på plats. Men om vi bedömer att det ska utföras på distans och tolkanvändaren inte håller med behöver hen motivera varför, svarar Anne Granath.

Hon berättar att ifjol var andelen digitala tolkuppdrag 38%. Trots att antalet tolkbeställningar ökade, var tolkbristen lägre än året innan. Digital tolkning leder alltså till ökad tillgänglighet.

Tobias Engström, vice ordförande för Västra Götalands Dövas Länsförbund (VGDL), anser att beslutet är alltför förhastat.

– Beslutet är ju grundat på pandemin då många tolkuppdrag har utförts och fortsätter att utföras på distans, något vi fått finna oss i. Att

hänvisa till att andelen digitala tolkuppdrag varit hög under pandemin blir missvisande. De ska istället utgå från hur vårt tolkbehov ser ut under ett normalt år när pandemin är över, säger han.

VGDL är positivt till själva distanstolkningen, men tolkanvändaren måste själv bestämma om den lösningen är att föredra.

– Vi är kritiska till att man som tolkanvändare behöver argumentera för varför man ska ha tolk på plats, säger han och menar att det riskerar att leda till godtyckliga bedömningar.

VGDL är besviken på regionen då de varken har fått information om beslutet eller "godkänt" det. De hoppas få en bättre dialog med tolkverksamheten. Anne Granath uppger att verksamheten ska ordna aktiviteter med brukarrådet och medarbetare för att förbättra, utveckla och mäta kvaliteten på distanstolkningen.

– Vi har tagit upp att distanstolkning kan leda till minoritetsstress för oss och delat Region Skånes rapport *Minoritetsstress hos teckenspråkiga döva* med dem, säger Tobias Engström och efterlyser att distanstolkningen utvärderas noggrant med olika målgrupper.

Sveriges Dövas Riksförbunds (SDR) ordförande, Åsa Henningsson, instämmer helt i vad Tobias Engström säger. Distanstolkningen är här för att stanna och hon säger:

– Viktigt att vi ser en fortsatt utveckling på området, och att tolkanvändaren är trygg med tekniken och tolkningen. Vi ska ges valmöjligheter mellan fysisk och digital tolkning.

Om digital tolkning inom hälso- och sjukvård säger hon att enligt patientlagen ska patientens inflytande, integritet och självbestämmande främjas. SDR anser att Västra Götaland med sitt beslut inte lever upp till patientlagen då tolkanvändare i första hand hänvisas till tolkning på distans. Frågan är om tolkanvändare kan få säker vård via digital tolkning, säger Åsa Henningsson och betonar:

– Tolkanvändare ska få säker vård och kommunikation från start till slut.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

Melodie Klubb om distanstolkning:

”Det funkar dåligt och ger minoritetsstress”

Melodie Klubb och hennes familj bor i Vänersborg. De har haft tolk på distans inom hälso- och sjukvård under pandemin. ”Det funkade dåligt nio av tio gånger”, säger hon.

Att ha tolk på distans inom hälso- och sjukvård skapar minoritetsstress hos Melodie Klubb, som bor i Vänersborg med sin man och deras tre barn.

– Det ska fungera bra från start till slut, det handlar inte bara om själva mötet med vårdgivaren utan också före och efter, säger hon.

Hon beskriver följande scenario, hämtat ur verkligheten:

Först ska hon anmäla sig i receptionen om det behövs. Sedan sätter hon sig i väntrummet och försöker se när det är hennes tur.

Först i behandlingsrummet ser hon tolken via en skärm. Nu är allt bra eftersom hon har tolk? Nej, hon måste också vara mentalt förberedd på att bildkvaliteten inte alltid är den bästa. Det kan också hända att ljudet försvinner och att tolken eller läkaren säger ”Va?”.

När läkaren gör en undersökning på henne, ser hon inte alltid tolken eftersom skärmen inte kan flyttas hur som helst. Sedan ber läkaren henne att gå till ett annat rum för att lämna blodprover. De säger hejdå och tolken kopplas bort. Melodie Klubb lämnar behandlingsrummet utan tolk.

– Det funkade dåligt nio av tio gånger för vår familj, berättar hon.

Exempelvis fick yngste barnet tolk på distans i samband med läkarbesök förra året. Hur skulle han, som var sju år gammal, hantera tekniken? Resultatet blev inte särskilt bra, varken för honom eller Melodie Klubb som medföljande förälder.

– Jag fick ta ett större ansvar och agera relätolk, säger hon.

Tolkverksamheten gick sedan med på att sonen skulle få ha tolk på plats. Detta efter att Melodie Klubb argumenterade.

Ett annat exempel på att det fungerade mindre bra var att vårdpersonalen inte alltid var van vid tekniken. Tolkarna kunde också bli lite osäkra på om de förstod, hörde och såg allt.

Melodie Klubb säger att det allra bästa är att ha tolk på plats. Här handlar det om trygghet och att tolken lättare kan anpassa sig, vara följsam och se vad som händer i rummet. Men om det är akut, så kan hon tänka sig att ha tolk på distans initialt.

Hon menar att tolkanvändare måste få välja själva om de vill ha tolk på plats eller distans.

– För tolkverksamheten är det enklast och billigast med distans-tolkning, men hur vet de vad som är bäst för oss? frågar sig Melodie Klubb.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: PRIVAT



Region Örebro län

Fellingsbro folkhögskola

Allmän kurs - Svenskt teckenspråk

Bli klar med gymnasiet på Fellingsbro folkhögskola i Örebro

- ☒ För dig som är teckenspråkig och vill bli klar med gymnasiet/grundskolan
- ☒ Undervisning på svenskt teckenspråk - alla lärare och elevassistenter är fullt teckenspråkiga
- ☒ Hög lärartäthet och individanpassade studier
- ☒ Heltidsstudier - du läser 1-3 år beroende på din skolbakgrund och dina framtidsplaner

Sista ansökningsdag 1 maj,
läs mer och ansök här 



📍 Klerkgatan 16, Örebro
✉ info@fellingsbro.fhsk.se

🌐 www.fellingsbro.fhsk.se
 📱 @fellingsbro.fhsk.orebro
 📺 fellingsbro.fhsk
 📺 <http://bit.ly/youtube-fellingsbro>

FOTO: CHRISTIAN MELIN JONSSON



Lisa prisas för sin uppsats om tolkning av riksdagsdebatt

● Lisa Selander, tidigare student vid kandidatprogrammet i teckenspråk och tolkning på Stockholms universitet, är en av de två som vunnit riksdagens uppsatstävling 2021. I sin uppsats tar hon reda på vilka strategier tolkar har för att leverera högkvalitativ teckenspråkstolkning av en partiledardebatt i riksdagen. Motiveringen lyder: "Uppsatsen knyter på ett värdefullt sätt an till riksdagens arbete med att tillgängliggöra debatter och ytterst demokratiska beslut. Studien ger en berömlig inblick i ett tidigare inte särskilt beforskat område. Uppsatsen bidrar förtjänstfullt till en bättre förståelse av den demokratiska processens räckvidd."

Danskar räcker upp handen

● I Facebook-gruppen *Deafhood Danmark – Tegnsprogssalonen* har en rad inlägg lagts ut under hashtagarna #rækhåndenopdøve (Räck upp handen, döva) och #metoo vid årsskiftet 2021/2022. Danska dövförbundet DLL tar inläggen på stort allvar. Tillsammans med sina medlemsföreningar ska de utarbeta gemensamma riktlinjer. Det ska kännas tryggt och säkert att komma till föreningarna, skriver DDL. Händelsen påminner om den svenska #slådövörattill som uppmärksammades stort i december 2017, bl.a. i form av ett historiskt uppror med 634 underskrifter av döva, hörselskadade och dövblinda kvinnor och icke-binära på dn.se

FOTO: ANDERS TUKLER



Höganäs vårdboende i Uppsala kan ta emot äldre döva

● Uppsala kommun har beslutat att Höganäs vård- och omsorgsboende ges i uppdrag att ta emot döva. Inger Edwall, ordförande för Uppsala Läns Dövas Pensionärsförening, ställer sig försiktigt positiv till nyheten. "Vi har ännu inte sett boendet och vet inte hur teckenspråkskunskap personalen är", säger hon. Äldre döva från Uppsala och andra kommuner som anser sig ha behov av vård och omsorg kan nu söka till Höganäs. Verksamheten för döva på boendet är under uppbyggnad. Bland annat ska en mindre personalgrupp erbjudas kompetens i kommunikation och få grundkunskap i dövkultur, uppger äldrevägledare Claire Grahn-Eriksson för DT.

Tre kortisar från när och fjärran

● Nationell kvinnojour och stöd på teckenspråk (NKJT) har i december förra året öppnat ett skyddat boende för döva, hörselskadade och dövblinda kvinnor och icke-binära. Det är det första och enda i sitt slag i Sverige.

● Deaflympics i brasilianska Caixas do Sul går av stapeln den 1-15 maj 2022. Egentligen skulle mästerskapet ägt rum förra året men har blivit uppskjutet på grund av pandemin.

● I förra numret av DT togs minoritetsstress upp. Nu har Dövenheten i Region Skåne släppt en rapport om minoritetsstress hos teckenspråkiga döva. Den finns att läsa på vardgivare.skane.se.

FOTO: URBAN JÖRÉN/RIKSTEATERN



Riksteatern Crea: Vi firar SDR:s 100 år med klassisk pjäs

● Riksteatern Crea vill vara med och fira SDR:s 100-årsjubileum genom att aptera ett historiskt dövperspektiv på klassikern *Alice i Underlandet*, som har premiär i början av mars. Handling i korthet: Alice går i en internatskola för döva på 1940-talet där teckenspråk är förbjudet och oral undervisningsmetod används. En dag ser hon en vit kanin som hon följer efter. Plötsligt kommer hon springandes fram till ett stup och faller ner i ett hål. Efter det långa fallet hamnar hon i en *förtrollad visuell fantasitisk värld* som regissör Charlie Åström uttrycker det i en video på Riksteatern Creas webbplats. Läs mer om SDR 100 år i den här tidningen.

3484

medlemmar hade Sveriges Dövas Riksförbund och dess föreningar vid årsskiftet 2021/2022. Det är en ökning med 219 medlemmar från året före. Topp tre: Stockholms Dövas Förening (1 045), Dövas Förening i Örebro (448) och Malmö Dövas Förening (287).

Är du mellan 6-21 år gammal och vill få stöd på teckenspråk?

Vi syssnar, peppar och stöttar!

Vi är BOUJT - Barn och Ungdomsjour på Teckenspråk!

Vi är en barn- och ungdomsjour som erbjuder stöd på teckenspråk på webben. Du kan själv välja på vilket sätt du vill få stöd. Vi erbjuder videochatt, textchatt, mejl och frågelåda. Du bestämmer själv vad du vill prata om. Alla ämnen är okej och det finns ingen fråga som är för stor eller för liten. Besök gärna vår hemsida för att få mer information!

Du kan välja att vara anonym och vi har tystnadsplikt.

Videochatt eller textchatt

Mejl

Frågelåda

www.boujt.se

Färre teckenspråksmiljöer för barn och unga i Norden

Barn och unga har fått sämre tillgång till teckenspråksmiljöer i Norden. Det konstaterar norska forskare. Sverige har dock klarat sig ganska bra, enligt svenska Språkrådet.

Forskare vid OsloMet-universitetet har gjort en litteraturstudie, Barns och unges tillgång till tegnspråk i Norden, på uppdrag av Nordiska teckenspråksnätverket och norska Språkrådet. Svenska Språkrådet är en del i nätverket.

Studien visar att det inte finns så mycket forskning på området. Den visar dock att samtidigt som de nordiska teckenspråken blivit erkända, har antalet teckenspråksmiljöer blivit allt färre, vilket enligt forskarna är motsägelsefullt.

Nedmonteringen syns tydligast i skolvärlden. Flera skolor för döva och hörselskadade har blivit nedlagda i till exempel Danmark och Norge. Istället hänvisas dessa elever till andra skolalternativ där de har begränsad eller ingen kontakt med andra jämnåriga teckenspråkiga. Språkliga rättigheter ger alltså inte automatiskt tillgång till teckenspråksmiljöer.

Hur ser barns och ungas tillgång till teckenspråksmiljöer ut här i Sverige?

–Sverige har klarat sig ganska bra. Vi har exempelvis fortfarande fem regionala specialskolor för döva och hörselskadade och antalet elever har legat stabilt eller ökat långsamt, säger Tommy Lyxell, språkvårdare i svenskt teckenspråk vid Språkrådet och fortsätter:

–Specialpedagogiska Skolmyndigheten (SPSM, som ansvarar för specialskolorna) har en språkplan som de systematiskt arbetar med och följer upp årligen. Det är en styrka.

I korthet går språkplanen ut på att alla elever ska få möta och använda sig av svenskt teckenspråk och skriven svenska i skolans alla sammanhang, såväl på lektionstid som rast. Undervisning på talad svenska kan också ges utifrån elevernas individuella förutsättningar, då i ämnena svenska, engelska och moderna språk.

Sebastian Embacher, också språkvårdare i svenskt teckenspråk, säger att samtidigt som specialskolorna finns kvar har språkanvändningen och teckenspråksmiljön blivit förändrade. Språkrådet har fått signaler om att en del elever, som kan höra och tala i varierande grad, ibland väljer att prata svenska under raster och i klassrummet. Därmed riskerar elever som inte kan höra eller prata att ställas utanför.

Utöver specialskolorna finns ett okänt antal döva och hörselskadade elever som går integrerat i kommunala skolor eller i mindre döv-/hörselklasser. Enligt språklagen ska de ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda det svenska teckenspråket. Frågan är enligt



Språkrådet hur döva och hörselskadade barn och ungdomar kan utveckla och använda sina kunskaper i svenskt teckenspråk om de inte träffar andra teckenspråkiga i skolan eller på fritiden. Samma problem finns i våra nordiska grannländer.

Vidare har Sverige i egentlig mening inte någon skola med teckenspråksprofil, säger Språkrådet. Enligt skollagen ska ett beslut om mottagande i specialskolan föregås av en utredning som omfattar en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning, men inte en språklig sådan. Och teckenspråkig undervisning ses ännu som en del av specialpedagogiken.

Lina Jerpö, samordnare för tvåspråkighetsfrågor vid SPSM, har också tagit del av den nordiska studien och varit med på dess seminarium. Hon har i uppdrag att stödja specialskolorna för döva och hörselskadade med att vässa den tvåspråkiga undervisningen och stärka teckenspråksmiljön. Teckenspråksmiljön i skolan är en otroligt viktig del av elevernas språkutveckling och en sådan miljö finns dessvärre inte ute i samhället på samma sätt, säger hon. Den teckenspråkiga miljön kan skilja sig åt på skolorna, men samtliga arbetar enligt språkplanen mot samma mål. Men det språk som gör att alla elever kan känna sig delaktiga ska alltid användas, vilket är svenskt teckenspråk.

På frågan om hur hon ser på att vissa elever ändå väljer att prata svenska under raster och i klassrummet, svarar hon att alla skolor tar upp vikten av delaktighet med sina elever och personal.

– Vi kan inte tvinga elever att använda ett visst språk. De har olika språkbakgrund. Därför är det viktigt med vuxna språkliga förebilder. På raster ska elever exempelvis kunna se vuxna och barn teckna till varandra och se svenskt teckenspråk i olika naturliga sammanhang, säger Lina Jerpö.

SDR:s ordförande Åsa Henningsson kommenterar läget i Sverige:

– Vi anser att Sveriges regioner och kommuner är skyldiga att samverka för att samla målgrupperna och utveckla teckenspråkiga mötesplatser för döva barn och unga men även för döva vuxna och äldre. Det ansvaret finns redan reglerat i språklagen och bland annat i förskolans läroplan. Teckenspråkiga mötesplatser där människor samlas och teckenspråk är normen är en förutsättning för språkets fortlevnad men också för dövas kultur och identitet, säger hon.

TEXT: NICLAS MARTINSSON ILLUSTRATION: VIKTOR JÄDERLUND



Den här bilden kommer från SPSM:s läromedel *Tolk i skolan*.



Bröderna William och Eliaz Mälman. FOTO: PRIVAT

Var tionde lektion teckenspråkstolkas i skolan

Lärare som kan undervisa på svenskt teckenspråk är en bristvara. Därför behöver var tionde lektion genomföras med teckenspråkstolk i specialskolor för elever som är döva eller har hörselnedsättning. En alltför hög siffra, tycker Sveriges Dövas Riksförbund (SDR).

Runt om i landet finns fem regionala specialskolor för elever som är döva eller har hörselnedsättning, från Härnösand i norr till Lund i söder. Skolorna efterfrågar inte bara behöriga lärare* vid rekrytering. De vill också ha teckenspråkskunniga lärare då de har i uppdrag att ge tvåspråkig undervisning i teckenspråksmiljö.

Specialskolan har precis som grundskolan krav på sig att anställa behöriga lärare enligt skollagen. Om de har svårt att hitta en behörig lärare, kan de anställa en icke-behörig lärare under högst ett år i taget. Det är ont om behöriga lärare som har kunskaper i svenskt teckenspråk och tvåspråkig undervisning. Därför har Specialpedagogiska Skolmyndigheten (SPSM), som driver specialskolorna, fått anställa ett mindre antal lärare som använder teckenspråkstolk i sin undervisning.

– Det är för att säkerställa elevernas rätt till utbildning och språk, säger Lina Jerpö, samordnare för tvåspråkighetsfrågor vid SPSM.

Hur många lektioner som tolkas skiljer sig åt mellan specialskolorna. Statistiken, som DT fick av SPSM för höstterminen 2021, visar följande:

Birgittaskolan: 10% av lektionerna teckenspråkstolkades på grund av lärares behov

Kristinaskolan: 0%

Manillaskolan: 11%

Vänerskolan: 6%

Östervångsskolan: 20%

Om alla specialskolor räknas ihop så skedde 11% av lektionerna med tolk. Det motsvarar var tionde lektion.

Varför flest tolkade lektioner procentuellt sett hos Östervångsskolan? Jo, skolan har vuxit snabbt sett till antalet elever på senare år. Därför har de behövt rekrytera nya lärare.

Och inga lektioner med tolk på Kristinaskolan i höstas – hur kommer det sig? Det är en liten skola (den minsta av specialskolorna) med inte så många elever, dessutom har de lärare som jobbar i par i klassrummet. Åtminstone den ena läraren kan teckna.

På specialskolorna (utom Kristinaskolan) finns i dagsläget 12 anställda teckenspråkstolkare. Ann-Charlotte Brodin, teckenspråkstolk och tolksamordnare vid SPSM i Örebro, säger att en stor fördel med egna tolkar är att det bidrar till ökad kvalitet, stabilitet och kontinuitet, något som både eleverna och personalen uppskattar. Tolkarna arbetar enligt en vägledning som myndigheten utvecklat. I den tas upp vad en tolk har för roll och funktion på SPSM.

SPSM har även avtal med externa tolkbolag som vid behov skickar tolkar till skolorna. De förväntas ha samma arbetssätt som myndighetens egna tolkar.

Tolkarna används inte bara för att pedagogerna behöver dem utan också i andra sammanhang, som utvecklingssamtal och personalmöten. Det finns även elever som kommer till specialskolan i senare årskurser och behöver tolk som kan tolka från svenskt teckenspråk till talad svenska. De kan exempelvis ha gått integrerat i en kommunal skola innan.

– Det är en grupp som vi sett öka på senare tid, säger Ann-Charlotte Brodin.

På Birgittaskolan var 6% av lektionerna teckenspråkstolkade förra hösten på grund av att elev behövde det. På Vänerskolan var andelen lägre, 1%, och noll procent på de tre andra skolorna.

Elever: "Vi har helst undervisning utan tolk"

Bröderna Eliaz och William Mälman går i klass 7 respektive 10 på Birgittaskolan i Örebro. Den äldsta av dem har ibland tolk på lektionstid.

– Jag tycker att det fungerar bra med Birgittaskolans egna tolkar, säger William och berättar att det brukar vara samma personer som tolkar i hans klass, något som känns bättre än om det hela tiden kommer nya och olika tolkar utifrån.

Han har tolk i ämnen som bild, drama, matte och slöjd. I dessa ämnen handlar det om lärare som ännu inte kan teckna så bra att de kan klara sig utan tolk.

– Matteläraren kan dock teckna lite, säger William.

Eliaz klass 7B brukar inte ha tolk. Men i klass 7A används tolk oftare. När båda klasserna samlas, händer det att en tolk finns med i klassrummet, då i första hand för att tolka från svenskt teckenspråk till svenska eftersom elev är i behov av det.

– Det är lite jobbigt att höra tolken prata samtidigt som läraren tecknar. Jag, som inte hör så bra, uppfattar mer om det är på teckenspråk än tal.

Om Eliaz och William fick välja, så skulle de hellre ha teckenspråkskunniga lärare som de kunde kommunicera direkt med.

– Jag kan ha svårt att hänga med när jag hör läraren prata och ser tolken teckna samtidigt, säger William och tycker att det är bättre med ett språk åt gången. Han kan liksom sin lillebror höra en del. Eliaz håller med.

“Bättre med ett språk åt gången”

Ann-Charlotte Brodin säger att det här med tolkens placering i klassrummet är en utmaning. Tolkarna försöker alltid tänka på var de ska sitta eller stå för att det ska bli så bra som möjligt för alla. En elev kan exempelvis vilja ha tolk bredvid sig medan en annan elev tycker att det stör att höra tolkens röst på nära håll.

När DT frågar hur lärare som undervisar med tolk kan fånga upp elevers signaler, svarar Ann-Charlotte Brodin att tolkar också ansvarar för att förmedla vad de ser. Till exempel kan en tolk signalera att hen ser att en elev vill säga något eller inte verkar förstå något.

SPSM har tagit fram ett läromedel som heter *Tolk i skolan*. I läromedlet visas olika tolksituationer och beskrivs tolkens uppdrag och roll. Exempelvis kan en elev inte fråga om en tolk kan hjälpa honom med att lösa en uppgift. Vikten av turtagning tas även upp för att tolken ska kunna hänga med i vad som sägs.

Lina Jerpö säger att vikten av turtagning givetvis inte betonas bara för att tolken finns med i klassrummet utan det är också minst lika viktigt när lärare undervisar utan tolk.

Tolkning i undervisning är en fråga som alla skolor noggrant följer upp och utvärderar, enligt Ann-Charlotte Brodin. Vad tycker elever och personal fungerar bra respektive mindre bra? Elever kan diskutera i sitt klassråd/elevråd eller med SPSM:s barnombud. SPSM via Birgittaskolan har också utvecklat ett enkätverktyg som alla skolor kan använda sig av.

SDR: "Andelen tolkade lektioner måste ner"

Maria Hermanson, ledamot i SDR:s styrelse, säger att medan det är lovvärt att SPSM ambitiöst och noggrant följer upp frågan om tolkanvändning i skolan, är det bekymmersamt att var tionde lektion teckenspråkstolkades förra hösten. Hon säger:

– Det är en alldeles för hög siffra, vilket vi inte kan acceptera.

SDR arbetar, i enlighet med sitt handlingsprogram 2022-2025, för att alla döva och hörselskadade ska ha rätt till undervisning på svenskt teckenspråk i en teckenspråksmiljö utan tolk. Alla elever och personal ska kunna kommunicera obehindrat med varandra.

Förbundet anser att om undervisning ges på talad svenska via teckenspråkstolk, så kan det inte räknas som undervisning på svenskt teckenspråk. Speciellt inte när det handlar om *tolkat* teckenspråk.

Frågan är också om det leder till faktisk delaktighet för både elever och lärare om de har tolk i klassrummet, säger Maria Hermanson. Det vill säga: är alla delaktiga på samma villkor? Tveksamt. Exempelvis blir turtagningsprocessen en annan än om alla i rummet talar samma språk.

Maria Hermanson förstår också att det finns elever som upplever det som störande när två helt olika språk talas samtidigt i klassrummet.

– Det är viktigt att hela tiden kolla vad eleverna tycker och upplever, säger hon.

SDR anser att SPSM måste arbeta för att minska andelen teckenspråkstolkade lektioner till noll på sikt genom olika insatser. Då förutsätter det att alla lärare ska kunna teckna på en sådan nivå att elever känner sig trygga med dem. Ett sätt att minska tolkbehovet kan vara att få duktiga och fullt teckenspråkiga icke-behöriga lärare och elevassistenter att studera till lärare på arbetstid. En investering som kan löna sig då det ju kostar pengar att använda tolk i undervisning.

Hur arbetar SPSM för att öka andelen lärare som kan undervisa på svenskt teckenspråk utan tolk? Lina Jerpö svarar att myndigheten uppmanar och uppmuntrar teckenspråkiga personer att utbilda sig till lärare eller andra yrken som finns inom skola, till exempel elevhälsa.

Och för anställda inom specialskolan har SPSM tagit fram ett verktyg, *Bedömning i svenskt teckenspråk som andraspråk för personal*, i samarbete med Stockholms universitet. Verktöget används för att bedöma deras kunskaper i svenskt teckenspråk. Medarbetare som inte bedöms behärska svenskt teckenspråk i tillräckligt hög grad genomgår kompetensutveckling på en lämplig nivå i det språket.

DT frågar respektive skola hur lång tid lärare får ha på sig att undervisa med tolk medan de lär sig svenskt teckenspråk. Det är olika hur skolorna gör och varierar också från lärare till lärare. Kortfattat fasas tolkbehovet ut när lärare och elever känner att de mer och mer kan kommunicera med varandra utan tolk.

– Det bästa är givetvis om lärare kan undervisa direkt på svenskt teckenspråk och inte behöver oss tolkar, säger Ann-Charlotte Brodin.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

Hallå där, Västansviks folkhögskolas nya ledning

Grattis till tjänsten! Du är Västansviks folkhögskolas nya rektor. Så, vem är du?

– Tack! Jag heter Carina Högberg och mitt persontecken är KROKFINGER mot hakan som vrids två gånger. Jag är född i Falun och växte sedan upp i Borlänge och bodde i Stockholm på veckorna när jag gick på Manillaskolan. I dag bor jag i Stockholm men vill flytta hem till Dalarna igen! Jag har en fru och två egna barn samt två bonusbarn. På fritiden tycker jag om att umgås med min stora familj som alla är döva och mitt största intresse är naturen. Dessutom gillar jag att renovera där jag får jobba med händerna.



Carina Högberg

Vilken bakgrund har du?

– I dag arbetar jag på Södertörns Folkhögskola som studierektor. Att jobba med tolkutbildningen har legat mig varmt om hjärtat eftersom tolkarna sedan bidrar till att vi döva blir fullt delaktiga i samhället.

Hur kom det sig att du sökte till tjänsten?

– Efter elva år på Södertörns Folkhögskola kände jag att det var dags att gå vidare. Jag vill betona att jag trivs på Södertörn, det är inte för inte som jag kommer att sakna mina kollegor! Jag är intresserad av ledningsfrågor och att kunna påverka, så den här tjänsten känns rätt för mig.

Hur känns det att du blir skolans nästa rektor?

– Allt känns spännande. Den 1 april börjar jag och det ska bli roligt att jobba med många personer i en teckenspråkig miljö med flera olika utbildningsinriktningar.

Vad gör en rektor egentligen?

– En rektor har huvudansvaret för hela skolan och för all dess personal. En rektor är också med och söker olika bidrag samt ansvarar för skolans ekonomi och budget.

Vad vill du bidra med till att utveckla skolan?

– Västansviks Folkhögskola är en fantastisk skola som kan forma och anpassa sina utbildningar efter arbetsmarknaden och efter deltagarnas efterfrågan. Skolan jobbar redan väldigt bra och jag vill utveckla den och följa med deltagarnas utveckling i framtiden. Som döv kan jag förstå deltagarna på ett bra sätt och tillsammans med Maria tror jag att vi kommer att vara en bra kombination.

– Jag är hedrad att skolan vill ha mig som rektor och ser fram emot spännande tider!

Grattis till tjänsten! Du är Västansviks folkhögskolas nya biträdande rektor. Så, vem är du?

– Tack! Jag heter Maria Larsson och mitt persontecken är som tecknet för färgen "ROSA". Dalarna, närmare sagt Rättvik, har varit min hemort i hela mitt liv. Där bor jag med min familj som består av sambo och två barn. På fritiden tycker jag om att dansa zumba, resa, umgås med familj och vänner. Att vara ute är något som jag tycker mycket om.



Maria Larsson

Vilken bakgrund har du?

– I dag arbetar jag på Västansvik folkhögskola, en fantastisk arbetsplats! Jag har varit här i åtta år och arbetar som administratör, främst med löner och ekonomi. Innan jag började här kunde jag inte teckenspråk, men jag möttes av en värld full av värme.

Hur kom det sig att du sökte till tjänsten?

– Jag har vetat om länge att Gunilla och Barbro skulle sluta samtidigt, så jag bestämde mig för att söka till tjänsten för att jag trivs så bra här och samtidigt söker nya utmaningar. Anställningsintervjun jag gjorde var min första på svenskt teckenspråk, det var nervöst men kul!

Hur känns det att du blir skolans nästa biträdande rektor?

– Det känns inspirerande, spännande och utvecklande med nya arbetsuppgifter på en "gammal" arbetsplats. Jag börjar den 1 april. Det blir tufft att byta ut rektor och biträdande rektor samtidigt, men med Carinas erfarenhet och bakgrund känns det tryggt för mig. Jag ser fram emot att få arbeta tillsammans med henne!

Vad gör en biträende rektor egentligen?

– Hos oss jobbar biträdande rektor mycket med administration, tar emot nya kursdeltagare och konferensgäster, ansvarar för boendet och är även chef över förskole-, köks- och servicepersonal. Jag kommer också att arbeta med marknadsföring.

Vad vill du bidra med till att utveckla skolan?

– Jag tänker att Västansviks folkhögskola ska vara ett självklart val för alla döva, hörselskadade och personer med dövblindhet att studera på.

– Jag vill passa på att säga ett stort tack till Gunilla Kolm och Barbro From (nuv. rektor och biträdande rektor) för deras fina arbete de gjort för skolan. Lycka till framöver!

TEXTER: SARAH REMGREN FOTO: PRIVAT

DÖVFILMFESTIVAL SKÅNE

19-25 MARS 2022

Festivalen blir helt digital online

ARRANGÖRER

SPELIS



PROGRAMMET FINNS UTE NU!

www.dovfilmfestivalaskane.se

MED STÖD AV



www.dovfilmfestivalaskane.se
facebook.com/dovffskane
info@dovfilmfestivalaskane.se



Skådespelare Alaqua Cox. FOTO: MARVEL STUDIOS



Allt fler döva visar framfötterna i Hollywood.



John Maucere i *What?*-komedin.

Vad beror uppsvinget på?

Det våras för döva skådespelare

Med få undantag har döva lyst med sin frånvaro i filmerna. De roller som funnits har oftast spelats av hörande som gått snabbkurs i teckenspråk. De senaste åren har något dock förändrats och vi ser fler döva skådespelare i döva roller.

Snart visas komedin *What?* av och med John Maucere i rollen som en skådespelare som – just det – inte får den döva rollen men som anlitas som språkstöd på Dövfilmfestival Skåne. DT pratar med tre personer som på olika sätt arbetat eller arbetar med produktion av TV och film, om vad som händer och varför det är viktigt.

Antonia Rodrigues da Silva jobbar som frilansare inom TV-produktion och har många tankar kring casting och representation.

– Jag tycker att det är jätteroligt att döva syns mer! I USA ligger de i framkant vad gäller den saken. Där syns döva i filmer, reklam och serier, säger hon och nämner Broadwaymusikalen *Spring Awakening*, TV-serierna *The Walking Dead*, *Hawkeye* och *Echo*. Det är även filmer som *A quiet place*, *CODA*, *Sound of Metal*, *Eternals* och den kommande filmen om Helen Keller, även om det är en diskussion där om att skådespelaren är döv och inte dövblind. Döva har också syns i program som *Dancing with the Stars* och *America's Next Top Model*. I de dokumentära Netflixserierna *Deaf U* och *Audible* har man även haft döva producenter.

Varför händer detta just nu? DT frågar Deborah Calla på Media Access Awards, en organisation i USA som strävar emot att fler personer med funktionsvariation ska representeras i rutan.

– Jag tror att det samhälle vi har nu frågar efter autenticitet. Filmindustrin vill också förändras och med det kommer också behovet av att få fler berättelser, och där ser vi minoriteter som vi tidigare inte sett. Inget filmprojekt idag skulle heller komma undan med att anställa en icke funktionshindrad skådespelare. Motreaktionen skulle bli massiv.

Antonia Rodrigues da Silva håller med.

–Det vi vill ha idag är äkthet. Det finns så mycket av allt

överallt så vi söker efter någon att identifiera oss med, eller som vi känner igen oss i. Är en skådespelare inte trovärdig faller rollen. Produktionen bakom serien *Hawkeye* sökte medvetet efter en döv person från ursprungsbefolkningen, och hittade Alaqua Cox till rollen som Maya Lopez/Echo. Tänk om jag som liten hade fått se en sådan rollfigur, som liknar mig så mycket. Nu får hon en egen spinoffserie!

Filip Burman från Örebro som varit verksam som författare, regissör och producent inom både TV, teater och film säger:

–Folk har kämpat länge inom olika rörelser, och de uppnår mycket som vi kanske inte ser. Då och då händer det något som får mycket uppmärksamhet i medier, och då börjar folk tänka. Sedan tystnar det kanske men medvetenheten kvarstår. Jag tror att det är vad som hänt.

Antonia Rodrigues da Silva berättar att hon genom sitt arbete byggt upp ett nätverk inom castingen (= rollbesättning. Att casta = hitta en skådespelare till en roll).

–Det är så viktigt att döva syns i olika sammanhang och roller. Där har produktionen ett stort ansvar. Jag försöker påverka genom att säga "Kan vi inte ha en döv person till den här rollen?" och det ledde fram till att jag fick in en döv person i en reklamfilm där rollen som pappa från början inte var tänkt att vara döv. Samma sak hände med den svenska serien *Den tunna blå linjen*. Jag pratade med en välkänd rollbesättare om att vi borde ha fler döva skådespelare och roller. Det är som om vi inte finns. Det resulterade i att de skrev in två döva roller.

DT ber Deborah Calla kommentera det Antonia berättar om castingens betydelse.

– Rollbesättarna är skådespelarnas dörrvakter. Om en rollbesättare tänker utanför boxen kan hen föreslå en kvinna i en mansroll, eller att en person med funktionsvariation spelar en roll utan funktionsvariation. Producenter är också superviktiga där.

Vad fattas i dag, och varför är det viktigt med representation?

–Vi är numera medvetna om vikten av representation, säger Filip Burman. Jag är en vit man som har många privilegier, och

även om jag kan min egen historia bäst kan jag ta ansvar för att ta med andras berättelser. Det är fler berättelser vi behöver. Att casta olika människor med olika funktionsvariationer och ur olika minoriteter är viktigt, men vi får inte stanna där. Nyfikenhet och lyhördhet är a och o.

Deborah Calla önskar också fler berättelser från grupper och minoriteter som vanligtvis inte får sina röster hörda.

– Vi lär oss leva med varandra i ett samhälle genom vad vi ser på film och TV. Medierna har makten att visa fram människor på ett sätt som får oss att förstå att oavsett vad är de människor. Alla har samma behov av att bli älskade och sedda. Om jag inte känner någon som har rullstol men ser en person i en film som sitter i en rullstol, blir det mer vardagligt för mig. Att casta människor ur alla möjliga bakgrunder är verkligen viktigt för vår värld.

–Konsten är ju det som fäster våra ögon vid något, funderar Filip Burman.

”Om en rollbesättare tänker utanför boxen kan hen föreslå en kvinna i en mansroll, eller att en person med funktionsvariation spelar en roll utan funktionsvariation”

Antonia Rodrigues da Silva menar att vi inte är framme än.

–Vi har döva i rutan, men behöver döva bakom den! Ta vara på och utveckla kompetens för att kunna berätta vårt perspektiv. Vi behöver döva producenter, fotografer, och manusförfattare som också kommer ur alla möjliga grupper, avslutar hon.

TEXT: JENNY SCHÖLDT OLSÉN



Fyra Oscarsnomineringar till CODA och Audible – vinnarna meddelas den 27 mars

	TROY KOTSUR I CODA Bästa manliga biroll		CODA Bästa film		SIAN HEDER FRÅN CODA Bästa manus efter förlaga		AUDIBLE Bästa korta dokumentär
---	---	---	---------------------------	---	--	---	--

Studera teckenspråk eller svenska som andra språk för döva hösten 2022

Teckenspråk

Vi har kurser för nybörjare och för dig med förkunskaper i svenskt teckenspråk.

- Dövstudier 7,5 hp
- Barns teckenspråk i förskoleåldern 7,5 hp
- Teckenspråk - lär dig grunderna I 7,5 hp
- Introduktionskurs i teckenspråk för lärarstudenter 7,5 hp
- Teckenspråk för nybörjare 30 hp

Svenska som andraspråk för döva

Fördjupa dina kunskaper i svenska. Undervisningen sker på svenskt teckenspråk.

- Svenska som andraspråk för döva 30 hp
- Delkurser:
 - Grammatik 7,5 hp
 - Textanalys 7,5 hp
 - Översättningsövningar 7,5 hp
 - Textproduktion 7,5 hp

Ansökan till höstens kurser görs via antagning.se senast den 15 april 2022.

Kurserna ges antingen på distans, halvdistanst eller på campus. Se utbildningskatalogen. Övrig information se www.ling.su.se



Stockholms
universitet

Ytterligare en fin dövhistorisk bok

TITEL: Se vår historia

FÖRFATTARE: Urban Mesch & Johanna Mesch

UTGIVNINGÅR: 2021

ANTAL SIDOR: 296

RECENSION Att se och bli sedd – ett av de viktigaste fundamenten i en dövförening. Det har paret Urban och Johanna Mesch lyckats med att spegla i deras nyaste dövhistoriska bok, *Se vår historia – glimtar från Skånes dövhistoria med tyngdpunkten på Lund*. Författarna lyfter fram en rad personer som på olika sätt satt prägel på Lundabygdens Dövas Förening och den skånska dövrörelsen i form av personbeskrivningar och intervjuer. De sistnämnda är en av de största behållningarna med boken. Ett annat

absolut guldskorn är alla fotografier.

Den här boken har samma stuk som parets tidigare döv-

historiska böcker, t.ex. persontecken-illustrationer av Sara Domström.

Om jag saknar något så är det

alla korta personliga citat som finns med i parets förra bok om den västernorrländska dövhistorien. I övrigt en fin bok! Läs mer om Lundabygdens Dövas Förenings 100-årsjubileum på dovastidning.se. **NICLAS MARTINSSON**



Erdem startade företag i motvind



● Erdem Akan, 33 år, har nyligen startat företaget Kompetenskompassen. Som döv entreprenör vann hans företag en stor upphandling hos Arbetsförmedlingen. Innan verksamheten kunde dra igång gick Erdem igenom en lång och tuff process då ett konkurrerande företag överklagade beslutet. I januari kunde de äntligen erbjuda en yrkesintroduktion för teckenspråkiga i Stockholms län. Läs intervjun med honom på dovastidning.se.

Nya kursmål om betydelsen av bimodal tvåspråkighet för dövas inlärning

● Stockholms universitet är det enda lärosäte som har utbildningar och kurser specifikt inriktade på undervisning för döva elever. Det finns ett institutionsövergripande program för blivande F-3- och klass 4-6-lärare med en teckenspråkig profil och vid specialpedagogiska institutionen finns två kurser på avancerad nivå inom specialiseringen inriktad mot döva och elever med hörselnedsättning inom speciallärarutbildningen, som också kan läsas som fristående kurser.

Efter genomgång av institutionella förändringar och tillhörande satsningar på olika professionella utbildningar inom pedagogisk verksamhet blev det uppenbart att det som blev kvar av specialiseringen med fokus på språk, kultur och tillhörande lämpliga lärmiljöer var nästan obefintligt.

Under 2019-2021 har Ernst Thoutenhoofd, docent från Göteborgs universitet, och Liz Adams Lyngbäck, lektor vid Stockholms universitet, arbetat med en kursplanerövidering inom speciallärarprogrammet som bättre skulle möta hela vidden av språklig variation och språklig användning inom dövundervisning.

Det var med glädje och lättnad en kursplanerövidning kunde fastställas under hösten 2021. Kunskapsmålen centreras numera på att betydelsen av teckenspråkets roll i undervisningen och att rätten till språk är avgörande för många döva elever, elever med hörselnedsättning och andra elever där bimodal tvåspråkighet är vägen till social rättvisa i utbildning.

ERNST THOUTENHOOFD & LIZ ADAMS LYNGBÄCK



Manne af Klintberg får kunglig medalj, Litteris et Artibus. "Det känns stort och hedrande. Och som en hyllning till clown som konst", säger han till DT.

Studera teckenspråk hos oss!

TECKENSPRÅKSLINJE 1-2 ÅR

Vi har också TUFF
- teckenspråksutbildning för föräldrar

www.onnestadsfolkhogskola.se



Sveriges Dövas Riksförbund söker
en vikarierande intressepolitisk
sekreterare.

Senaste ansökningsdag är
den 31 mars.

Läs mer på www.sdr.org/jobb



Månadslotten



Synskadades
Riksförbund



Köp Månadslotten

Dövas och synskadades egna lotteri



150 kr/mån*
*+15 kr i fakturaavgift



400:- ICA Presentkort
efter 3:e betalda Månadslotten



Månadslotten är Sveriges Dövas Riksförbunds
& Synskadades Riksförbunds egna lotteri

Vinstbevakning — du
missar aldrig någon vinst
Dragningar varje dag en hel
månad för 150 kr*!

Senast fick SDR
3 294 984:-
från Månadslotten!

*+15 kr i fakturaavgift



Överskottet från Månadslotten, SDR:s och SRF:s gemensamma lotteri, går bl.a. till rätten till teckenspråkstolk, så att medlemmarna kan vara delaktiga i samhället. Senast blev överskottet från Månadslotten till **SDR 3 294 984 kronor**.



SVARSKORT — GÅ MED DU OCKSÅ!

☒ JA TACK GÄRNA! Jag beställer Månadslotten för 150 kr*, med dragningar varje dag en hel månad och får, ca 5 veckor efter min tredje betalda Månadslott, ett presentkort hos ICA värde 400 kr. Jag får min Månadslott i en bekväm tillsvidareprenumeration direkt hem i brevlådan. Jag betalar då 150* kronor per månad med inbetalningskortet som medföljer utskicket (*15 kr tillkommer i fakturaavgift om jag inte betalar med Autogiro). Önskar jag avbryta min prenumeration meddelar jag det till kundservice.

2202MASDR

Namn: _____

Adress: _____

Postnr./Ort: _____

E-post: _____

Telefonnr: _____

Erbjudandet gäller nya kunder, en gång per person, längst till 2022-04-15 och dig som är fyllda 18 år och bor i Sverige. Din premie får du cirka 5 veckor efter att din tredje månadsbetalning registrerats. Personuppgifterna du lämnar här kommer att användas för att fullgöra kundåtaganden, för marknadsföring samt för att leva upp till lagar och regler. Ideella Spel AB, SDR och SRF är personuppgiftsansvariga och hanterar alla personuppgifter enligt dataskyddsförordningen (GDPR). Mer om detta, fullständiga och allmänna villkor samt licenstid och vinstplan kan du läsa om på <http://www.manadslotten.se/villkor>. Förmånstagare är Sveriges Dövas Riksförbund & Synskadades Riksförbund. Spelar du för mycket? Läs om spelansvar på manadslotten.se/spelansvar. Månadslotten står under Spelinspektionens tillsyn.

Månadslotten

Frankeras ej
Mottagaren betalar
portot

POSTA SVARSTALONGEN PORTOFRI!
Vill du hellre skicka svarskortet i ett kuvert?
Fyll i och klipp ut svarskortet, lägg det i ett
kuvert och posta till adress:

Månadslotten
SVARSPOST
20685775
162 20 Vällingby



Spelar du för mycket?
Ring stödlinjen 020 - 81 91 00

Använd svarskortet eller ring vår kundservice på 08-4000 0229 eller beställ på www.manadslotten.se/tidning



Niklas känner Malmö som sin egen ficka

Cyklande och mopedåkande bud syns överallt i landets större städer. Ett av dem, som transporterar nylagad restaurangmat på en tvåhjulig, är Niklas Månsson i Malmö. Nu känner han nästan staden som sin egen ficka.

– Jag har exempelvis varit och levererat uppe i Turning Torso, säger han.

Med en enkel knapptryckning kan vi få restaurangmaten levererad till dörren, skräpet bortforslat eller få enklare hantverkshjälp av så kallade giggare, ett ord som hamnat på Språkrådets nyordslista 2021. Ordet giggare betyder person som tar uppdrag som förmedlas via appar eller nätbaserade tjänster.

Niklas Månsson är en av de verksamma i gigekonomin, en bransch som vuxit i popularitet i såväl Sverige som internationellt de senaste åren. Men branschen har också fått kritik för att inte alltid ha schyssta villkor för uppdragstagare. Hur upplever han att som döv trampa omkring på en tvåhjulig i alla väder så snabbt som möjligt och ha kommunikation med kunder? Om det återkommer vi senare i den här artikeln. Först backar vi bandet till 2019.

Niklas Månssons gamla arbete gav inte så bra betalt. Han kom att tänka på alla de cykel- och mopedbud som körde omkring i Malmö. "Varför kan jag inte bli en av dem som ett sätt att dryga ut kassan?" tänkte han och anmälde intresse till Foodora, en av Sveriges största leveranstjänster för mat.

Han blev kallad till företagets informationsmöte. Teckenspråkstolkarna visste inte att infon var på engelska och var inte förberedda för det. Niklas Månsson kunde inte hänga med fullt ut och klarade inte teoriprovet som väntade efter mötet. Nästa gång lyckades han med provet och kunde en tid senare äntligen ta på sig företagets rosafärgade jacka och hjälm.

– Jag var inte så tränad i början. Det var fysiskt påfrestande att cykla hit och dit, jag var ofta slutkörd efter uppdragets slut.

Speciellt då jag också hade ett ordinarie heltidsjobb, säger han. Nu har han betydligt bättre kondition och trampar vant omkring i centrala Malmö. För Foodora arbetar han tio timmar i veckan utöver sitt nuvarande heltidsarbete som kock på en pub. Han får välja mellan fasta timscheman som företaget lägger ut och utgår alltid från en bestämd plats.

Varje pass är två-fyra timmar långt. Han ser alla beställningar i appen. Som längst får det vara 4 km till närmaste restaurang, men till kunden kan det vara allt mellan hundra meter och 5 km (maximalt avstånd).

Niklas Månsson får fast timlön och sedan rörlig ersättning beroende på hur många beställningar han levererar. Oftast rör det sig om tre-fyra stycken per timme. Foodora har till skillnad från sina konkurrenter tecknat kollektivavtal efter kritik från facket.

Han är nöjd med ersättningen men ser huvudsakligen den som en ren bonus. Att arbeta heltid som cykelbud är inget alternativ för honom. För då kan han inte veta exakt hur mycket han drar in. Det känns otryggt att inte veta exakt hur mycket han drar in. Dessutom är det väderberoende och fysiskt krävande.

– Om det till exempel är dåligt väder, så får vi fler beställningar. Men på en solig sommardag är det färre beställningar då många människor går ut, berättar han.

En fördel med appbaserade leveranstjänster för mat i den här pandemin var att landets restauranger under en kortare period måste stänga senast klockan 20.30. Men de kunde fortfarande leverera hämtmat via bud fram till klockan 22.00, uppger Niklas.

– Jag kan rekommendera andra det här jobbet om man är aktiv, motiverad, tål alla väder och cyklar bra.

Vad som menas med att cykla bra är att man som bud ska vara försiktig eftersom förpackningar, som ligger i rygsäcken, inte alltid är tätt slutna. Här tänker Niklas Månsson till exempel på

kaffe, misosoppa och curryrätter. En mardröm om de inte är ordentligt stängda och sitter fast, säger han leende.

Som dövt cykelbud – hur fungerar det att kommunicera med kunder vars hem kräver portkod? Niklas Månsson har ett knep:

– Om jag inte ser någon portkod i beställningen, brukar jag lösa det genom att först ringa upp hens mobilnummer. Sedan skickar jag ett sms och talar om att jag har hens mat. Det fungerar, säger han.

Om något problem uppstår kan han textchatta med Foodoras support direkt i appen. Och med sin arbetsledare och kollegor har han kontakt med via Whatsapp, oftast på engelska eftersom många bud kommer från andra länder. Restaurangpersonal brukar känna igen honom och heja på honom. Om han behöver vänta på maten, brukar han få dricka på vissa ställen under tiden.

Stressigt att leverera mat så snabbt som möjligt? Ja, ibland. Speciellt om en beställning är försenad och han har andra beställningar i ryggsäcken som också måste levereras inom utsatt tid. Då kan irritation uppstå hos väntande kunder som riskerar att få kall mat.

Foodora ger alltid beräknad tid för leverans från punkt A till B. Han kan ibland tycka att företagets gps är lite väl optimistisk. Om det tar lite längre tid än väntat, gör det dock ingenting. Det

viktiga är att han klarar snitttiden för samtliga beställningar. Hittills har han blivit högt rankad internt, vilket betyder att Foodora ser honom som ett av de bästa buden i Malmö.

Att ha en fungerande och välsmord cykel är A och O. Tyvärr har hans cykel gått sönder flera gånger med trasig växel och avhoppad kedja. Foodora står för vinterdäck och belysning. Alla bud måste också följa trafikreglerna.

Efter mer än två år som cykelbud: kan Niklas Månsson centrala Malmö utantill? Ja, nästan. Han vet precis var alla restauranger, som han brukar besöka, ligger. Här behöver han inte något gps. Men till kunderna behöver han navigera sig fram, speciellt då han ska hålla koll på gatunummer. Han uppskattar att se staden och dess olika sidor, allt från höga bostadshus och villor till parker.

– Jag har exempelvis varit och levererat uppe i Turning Torso flera gånger. Det är häftigt att som hastigast se utsikten när kunden öppnar dörren och tar emot maten, säger han leende.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: TOMAS KOLD

Reds anm: Han har efter den här intervjun bytt uppdragsgivare från Foodora till Kavall, som levererar livsmedel till dörren. Den främsta anledningen är att han vill kunna välja friare hur mycket och när han ska jobba. Foodora har fasta tidsscheman.

Jubileumsprodukter i SDR:s webbshop



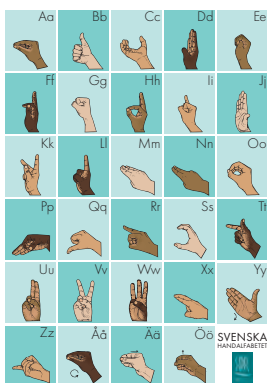
Nyhet Posters

Unika posters med svenska handalfabetet och olika hudfärger. Posters finns med och utan motiv.

229:-

399:-

Paketpris



Nyhet Turkosa ullvantar

Sköna och varma tumvantar i fin kvalitet av ull. Vantarna är stickade och tovade av SDR:s medlemmar. Etikett: Teckenspråk självklart!

349:-



Väggalmanacka 2022

En unik jubileumsalmanacka då SDR fyller 100 år. Almanackan presenterar historiska ögonblick med fotografier och korta bildtexter. Till varje månad finns det en QR-kod som är en länk till film på svenskt teckenspråk.

225:-

Se fler produkter i vår webbshop: handla.sdr.org. Alla priser är inklusive frakt!

Välkommen att följa vårt instagramkonto @sdrhandla

Stöd Sveriges Dövas Riksförbund och vårt arbete för ett samhälle där teckenspråk är självklart!



NAMN: Josephine Olvhøj Kirkegaard

SMEKNAMN: Josse

ÅLDER: 23 år

BOR: Föddes i Danmark men flyttade till Malmö med familjen år 2006. Bor nu i Stockholm.

FAMILJ: Döv familj. Mamma, pappa och två yngre bröder.

GÖR HELST: Brinner för att läsa böcker. Och att fika, som absolut är ett kärleksspråk. Om det inte vore för pandemin hade hon velat resa mer.

SER HELST PÅ TV: Fantasy då det känns som en flykt från verkligheten.

LÄSER HELST: Fantasy, fantasy och ännu mer fantasy. Det blir som en härlig flykt från den vanliga vardagen in i fantasivärlden.

FAVORITTECKEN: BLOMMA och FIKA.

Josephine fortsätter att utmana kroppsideal

”Barn ser ofta hur deras föräldrar kritiserar sina egna kroppar”, säger Josephine Olvhøj Kirkegaard. För DT berättar hon hur det växande intresse för ämnet kroppsacceptans fick henne att börja hålla föreläsningar och workshops men också hur viktigt det är att bryta den giftiga kroppsskammen.

Josephine Olvhøj Kirkegaard har på sistone blivit känd hos många människor för att driva ämnet *body acceptance*. Men hur började allting för 23-åringen vars hjärta slår för både Danmark och Sverige? Och varför kroppsacceptans?

Under de senaste åren har sociala medier växt och aktiva diskussioner om samhällsfrågor, t.ex. feminism, har belysts mer och mer, inte minst inom dövvärlden. När plattformen *Deaf Women Space* expanderade på Instagram med syfte att ge röst till olika döva tjejer från hela världen, så började utvalda ämnen att tas upp på plattformen. Det var i mars förra året som ”kroppspositivitet” lyftes och Josephine tillsammans med en annan tjej från Portugal fick chansen att dela med sig av sina personliga upplevelser och diskutera tankar och åsikter.

– Jag blev motiverad till att fortsätta. Slutligen tog jag initiativ till att börja föreläsa för andra, berättar hon.

Josse, som hon kallas, föddes i Danmark men flyttade till Malmö med sin familj år 2006. Hon och två yngre bröder gick på Östervångsskolan i Lund. I dag bor och arbetar Josse i Stockholm där många av hennes vänner bor.

Under året 2021 och i början av 2022 har hon hållit föreläsningar om kroppsacceptans i olika städer runtom i Sverige samt i Danmark och Tyskland. Josse inleder alltid med en föreläsning som sedan avslutas med en workshop som lämnar rum för öppna diskussioner deltagarna emellan.

– Jag använde begreppet *body positivity* i början men upplystes sedan om att *body acceptance* är det korrekta ordvalet, säger Josse.

The Body Positivity Movement-rörelsen startade tidigt på 1960-talet i USA vars syfte var att ge utrymme att uppmärksamma jämställdhet och rättigheter kring kroppen främst till svarta kvinnor och HBTQ-personer med flera. Medan kroppspositivitet hävdar människans rätt till sin egen kropp, handlar kroppsacceptans snarare om att lära sig att acceptera och älska sin egen kropp.

– Det är det mina föreläsningar har handlat om. En kombination av mina egna personliga erfarenheter, hur samhället ser på kroppsideal samt hur man kan tänka och agera i förhållande till den egna kroppen, säger hon.

Ingen föreläsning har varit den andra lik.

– Insikten jag fick var att jag aldrig riktigt är fullärd, vare sig det handlar om mig själv eller andra. Att få ta del av andras perspektiv, både tjejers och killars, har varit guld värt. Många öppnade sig och jag förstod att de flesta upplever kroppsskam,

mer eller mindre. Även killar lider, trots att det kanske oftast annorlunda för dem, säger Josse.

Hon fick också möjlighet att hålla en inspirationsföreläsning och workshop för Riksteatern Crea, som har en kommande produktion, *Power* (premiär våren 2023). I pjäsen särskådar tvillingsystrarna Jamila och Amina Ouahid normer och tabun.

På andras bekostnad

Vi går in mer på hur kroppsskammen ser ut i samband med dövvärlden. Personligen upplever Josse att den ibland kan vara värre.

– Döva är ganska bra på att beskriva andra genom att påpeka tydliga kännetecken kring personens utseende, menar hon.

Josse berättar hur det uppstått diskussioner kring det ämnet, där det finns gott om blandade åsikter. Vissa antyder att det är en del av dövkulturen och vissa tycker, precis som hon, att folk bör ta ansvar för hur de uttalar sig.

– Det känns givetvis naturligt för många men alltför ofta så sker det på någons bekostnad. Jag tycker inte att det är okej att ständigt förknippa en individ med ”du vet hon den tjocka” eller ”du vet han asiaten” med mera. Tänk en extra omgång, och använd istället andra tillvägagångssätt. Ta exempelvis fram sociala medier och visa personens konto och beskriv vad hen gör eller vad som utmärker personen, t.ex. klädstil, ålder, hårfärg och så vidare, säger Josse.

Döva är enligt henne generellt sett mer rakt på sak. Fast inte bara gällande beskrivning av utseende, utan också skambeläggande av vissa kroppsstorlekar och kroppstyper, särskilt under yngre år.

– Grundskoleåren och gymnasieåren har satt många spår i mig. Jag påverkades väldigt mycket av hur de jämnåriga killarna skambelagde tjejer genom att objektifiera och diskutera deras kroppar. Som en större tjej har jag fått fler blickar, skeva kommentarer och ofta känt mig annorlunda behandlad, berättar hon.

Fettförakt, fettfobi och kroppsskam. Det är saker som större personer får utstå betydligt mer än andra och Josse berättar att det har format henne till den person hon är i dag. Även om hon sprider budskap om att kroppar är vackra, kämpar hon fortfarande med sin självbild och vet att det kommer att vara en lång kamp.

– Det går inte att bli helt fri från ”Jag är inte bra som jag är” - hjärnsnöken, menar hon.

Döva förebilder inom kroppsaktivism i Sverige lyser också med sin frånvaro. Det motiverar Josse till att vara den där förebilden för andra som hon själv aldrig fick uppleva. I oktober förra året blev hon filmad av en nära vän och resultatet blev ett slagkraftigt inlägg på Instagram. I videon klär Josse på sig, med växlande närbilder på hennes hud och kroppsdelar. Videon avslutades med en uppmaning om att inte



Josephines tatuering. FOTO: PAULINA LINDBERG

skämmas över sin kropp; "There are a lot of different body shapes out there. Don't be ashamed of yours. Accept your body."

– Den fick över 80 000 uppspelningar och en massa delningar. Ja, en stor spridning som var väldigt härlig att se. Men videon var också ett stort steg utanför min bekväma zon. Det har inte varit lätt att komma dit, berättar Josse.

Efter att ha blivit överröst med positiv feedback, både gällande hennes "Body Acceptance"-föreläsningar och diverse inlägg på sociala medier, känner hon sig manad att fortsätta inspirera och påminna andra om innebörden av att acceptera och älska sin kropp.

Föräldrar sitter på ett ansvar

Vem bär på ansvaret när vi talar om "samhället"? Josse tar upp om hur farligt sociala medier kan vara, där man ofta jämför sin kropp med andras perfekta bilder.

Men det är inte den enda orsaken. Hon tror att det i många fall också går ända tillbaka till barndomens dagar. Familjen har alltså en stor påverkan. Ens egna föräldrar eller mor- och farföräldrar kan bidra till den negativa kroppsbilden som frodas genom uppväxten.

– Barn ser ofta hur deras egna föräldrar kritiserar sina egna kroppar, experimenterar med olika dieter eller lägger negativa kommentarer och åsikter om särskilda kroppstyper, storlekar eller utseenden. Mycket sätter sig fast i huvudet och den egna inställningen påverkas och följer med ända upp till vuxenåldern, menar hon.

Attityden och inställningen till kroppsskam behöver ändras, genom att vuxna verkligen rannsakar sig själva och ifrågasätter de åsikter och värderingar de sitter på gentemot olika kroppar och utseenden.

Det första steget är att låta folks kroppar vara i fred. Josse

menar att det inte är nödvändigt att kommentera andras kroppar, även om man antyder det vara i "positivt syfte". Man behöver inte komma med tips om någons matvanor om de inte har bett om det. Poängen är att den stunden man tror att man "hjälp" till, så gör man exakt det motsatta. Att ge komplimanger kring någons viktnedgång bör också uteslutas, för det är inte per automatik ett bevis på någons välmående. I många fall kan det vara trigande med den typen av bekräftelse och uppmuntra till ännu mer kroppsfixering. Detta är något som i längden kan ge förvärrade konsekvenser.

Vi pratar också om representationer i filmer och serier. Den större personen är ofta förknippad med "den roliga" typen, tar sällan huvudrollen eller är sällan betraktad som den vackra och populära. Det är så otroligt viktigt att barn får se alla speglingar av samhället och förstår att alla har lika värde.

– Jag gillade filmen *Vaiana*, en Disneyfilm från 2016 som äntligen representerade större kvinnor som vackra varelser, säger Josse.

Trots allt finns det en positiv utveckling Josse kan se på sociala medier. Hon ser hur fler och fler unga personer lyfter ämnen kring kroppen ur flera perspektiv. Kroppsacceptans, kroppspositivitet, kroppsaktivism. Det går åt rätt håll. Hon brinner för att fortsätta bryta kroppsskam och inspirera andra människor.

– Hela grejen handlar verkligen inte om att älska sin kropp varje dag. Det är okej att ha bra och dåliga dagar. Men att man överlag respekterar och accepterar sin kropp som den är och inte straffar den, det är det viktigaste. Alla kroppar är vackra precis som de är. Jag önskade att fler intalade sig det, avslutar hon.

TEXT & FOTO: MARTINA KVIST

EXEMPEL PÅ VARDAGLIGA TOXISKA REPLIKER:

Du är inte fet, du är vacker – Vad är det du försöker förneka? Jag kan väl vara både och?

Har du gått ned i vikt? Du ser fin ut – En sån kommentar kan vara trigande, så säg ingenting om inte personen bett om det.

Du är så modig som vågar gå i bikini – Så du menar indirekt att jag inte borde våga?

Den där tröjan passar inte riktigt dig, dina former syns för mycket – Varför är former dåliga? Är min kropp inte lika värdig att visas upp som andras?

Ska du verkligen äta det där? – Vem bad om din åsikt?

Jag måste gå ned i vikt, jag vill ju se bra ut – Menar du att snygghet är lika med att vara normsmal?



Västanviks
folkhögskola

UTBILDNINGAR läsåret 2022/2023

EN FRAMTIDSMÖJLIGHET

ALLMÄN KURS

KÖRKORT - INTENSIVKURS

VOLONTÄRARBETE I NEPAL

TOLKUTBILDNING FÖR DÖVA

TECKENSPRÅKSLÄRARUTBILDNING

TECKENSPRÅKSTOLK- OCH DÖVBLINDTOLKUTBILDNING

TECKENSPRÅKSLINJE

ALLMÄN KURS SVENSKA OCH TECKENSPRÅK FÖR NYANLÄNDA

SFI FÖR DÖVA I STOCKHOLM

www.vastanviksfhs.se



Göteborgs hamninlopp på 1920-talet. FOTO: OKÄND FOTOGRAF/GÖTEBORGS STADSMUSEUM

Flitiga föreningsbildare låg bakom grundandet av SDR

Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) firar 100-årsjubileum. DT kommer i varje nummer av papperstidningen i år att uppmärksamma förbundets sekellånga historia. Det här är första delen.

SDR:s säte låg i Göteborg den första tiden. Hur kommer det sig att förbundet styrdes från den västsvenska kuststaden, inte Stockholm? Och vilka var de flitiga föreningsbildarna? DT söker svaren på frågorna.

Svenska Dövstumförbundet, som förbundet då hette, grundades i en femrummare med kök på Smålandsgatan 31B i Stockholm. Lägenheten var Dövstumföreningens i Stockholm och centralt belägen, bara ett kvarter bort från det fashionabla varuhuset Nordiska Kompaniet. Datumet var den 26 februari 1922.

Bakom stiftandet stod 14 dövföreningar från det avlånga landet. Stadgarna antogs, förbundet konstituerades, och en styrelse bestående av sju ledamöter och tre suppleanter valdes in. Inom styrelsen beslöts att Dan Andersson* skulle vara ordförande och ombudsman, Oscar Rydén kassör och Algot Andersson sekreterare och att de skulle utgöra verkställande utskottet. De tre herrarna kom från Göteborg.

Hur kom det sig att denna trio basade över förbundet? Låt oss backa bandet till början av 1900-talet. Oscar Rydén och Dan

Andersson, som var jämgamla, kände varandra redan från dövskoletiden i Vänersborg. Där gick de i samma klass och bodde på samma fosterhem. 1900 flyttade de till Göteborg efter att ha gått klart skolan. Oscar Rydén skrev själv:

Det var då under åren 1900-1902. En grupp på 5-6 elever som nyligen avslutat skolan i Vänersborg brukade samlas två gånger i veckan på stadens promenadstråk på Östra Hamngatan som andra ungdomar brukade göra på denna tid. De kände sig less på att spela kulor så gick de till Göta-automaten med självservering som blev ett slags favoritställe. Där kunde de sticka in en 10-öring i ett munstycke av automaten för att få en öl och en 25-öring för en kopp kaffe med wienerbröd eller smörgås.

Den 8 mars 1903 satt sex unga killar på ett café på Västra Hamngatan i Göteborg. Två av dem var Dan Andersson och Oscar Rydén. Där bestämde de sig för att bilda Idrottsklubben Surd vars namn var inspirerat av det latinska ordet för döv, surdus.

Dan Andersson och Oscar Rydén, som kom att bli ett radarpar i många år, var ordförande respektive sekreterare för IK Surd 1906-14. Den förstnämnda beskrevs som "en vidsträckt myndighet" då han var med och såg till att införa en sträng disciplin och ordning i klubben. Unga idrottare visste exempelvis att de inte fick försova sig inför träningarna. Om någon gjorde det, kunde Dan Andersson cykla hem till den slarvige och hämta honom till träningen! Oscar Rydén

beskrevs som Dan Anderssons högra hand och som en person med stor arbetsvilja och entusiasm.

Liknelse mellan dövidrott och dövrörelse

Idrottsklubben Hephata, som grundades redan 1892, skickade ett brev till IK Surd 1907. Brevet handlade om att bilda ett svenskt idrottsförbund för döfstumma. Det dröjde inte förrän Svenska Döfstummas Idrottsförbund (dagens Svenska Dövidrottsförbundet, SDI) kunde stiftas den 6 november 1913. Dan Andersson blev dess första ordförande. Han blev dock kortvarig på posten. 1914 bollade han över ordförandeklubban till Oscar Rydén. Och Dan Andersson avgick som ordförande för IK Surd samma år. Även här tog Oscar Rydén över.

Anledningen var att Dan Andersson ville kunna ägna sig mer åt Döfstumföreningen i Göteborg som han var med och stiftade i maj 1912. Han ledde föreningen utan avbrott i 20 år och var engagerad i föreningen ända fram till 1957, senast som suppleant.

Oscar Rydén fanns givetvis med i styrelsen för dövföreningen från början, först som revisor. Sedan hade han olika roller som sekreterare och kassör.

Algot Andersson, som var fem år yngre än de två herrarna och också gått dövskolan i Vänersborg, kom in i bilden lite senare. Han valdes in som ledamot i dövföreningen 1913. Fyra år senare blev han dess sekreterare i tio år.

1919 skickade Dan Andersson, ordförande för dövföreningen i Göteborg, ett brev till dövföreningen i Stockholm. Han föreslog att båda föreningarna skulle ställa sig bakom bildandet av ett "landsförbund" för döva.

Brevet resulterade i att han och Gunnar Fondelius, ordförande för Stockholmsföreningen, undertecknade ett upprop i Tidning för Döfstumma nummer 2 1919. De skrev att dövföreningarna borde kunna arbeta tillsammans i gemensamma frågor för att förändra dövas villkor. Uppropet avrundades med en inbjudan till ett möte i Göteborg i mars 1919 där frågan om ett "landsförbund för döva" skulle diskuteras.

Ombud från 13 dövföreningar kom. På mötet utsågs en kommitté som skulle ta fram ett stadgeförslag. Det ledde sedan till att Svenska Döfstumsförbundet bildades i Stockholm den 26 februari 1922.

Tala om liknelsen mellan brevet som IK Hephata skickade till IK Surd, och brevet som dövföreningen i Göteborg skickade till Stockholmsföreningen. Båda breven resulterade i att SDR respektive SDI senare bildades. Och att båda förbundens första ordförande hette Dan Andersson!

I SDR:s första styrelse satt förutom den ovan nämnda trion även följande personer:

Gunnar Fondelius från Stockholm som vice sekreterare.

Carl Andersson Streiffert (Malmö), Gustaf Ståby



Dan Andersson. ARKIVFOTO: GDF



Oscar Rydén. ARKIVFOTO: GDF



Algot Andersson. ARKIVFOTO: GDF

(Borlänge) och Peter Alfred Person (Uppsala) som ledamöter.

Ernst Renner (Stockholm), Carl Nässénius (Sundsvall) och Carl Abrahamsson (Göteborg) som suppleanter.

Varför just Göteborg?

DT frågar dövhistorikerna Per Eriksson från Göteborg och Urban Mesch från Stockholm varför de tror att SDR styrdes från Göteborg under de första åren.

En av de troliga förklaringarna de ger är att eftersom döva på den tiden inte kunde kommunicera med varandra via telefon och restiderna till andra städer var långa, var det avgörande att bo i samma stad och därmed lättare kunna hålla möten. En annan bidragande faktor var att de i verkställande utskottet liksom övriga i styrelsen givetvis var föreningsmänniskor.

Dan Andersson var även känd bland döva som Göteborgsombud för dövas allmänna sjuk- och begravningskassa med stöd av bland annat kontrollant Carl Abrahamsson vid sin sida. Kassan hade ombud och kontrollanter spridda i landet. Kassan hade en funktion motsvarande dagens Försäkringskassan. Dan Andersson var också ombudsman hos dövföreningen i Göteborg.

En annan faktor som spelade in var att medlemmarna i den första styrelsen för SDR var duktiga på att uttrycka sig i skrift. Ordförande Dan Andersson hade exempelvis högsta slutbetyg i svenska ('Berömlig' i ämnet Modersmålet) från dövskolan i Vänersborg. Nästan alla i SDR-styrelsen var inte födda döva utan blev det vid mellan 5 och 16 års ålder, uppger Per Eriksson. De hade alltså fått det svenska språket med modersmjölken.

Carl Abrahamsson var den enda barndomsdöva i styrelsen. Hans dotter Alma Abrahamsson var känd för att i egenskap av förskoleföreståndare trotsigt tala svenskt teckenspråk med döva barn trots att det inte sågs med blida ögon på den tiden.

Urban Mesch vill framhålla att vi inte heller får glömma bort att det finns andra döva som gjort försök att bilda en riksorganisation i början av 1900-talet.

– Egentligen hade SDR kunnat vara äldre än 100 år i dag.

Det första försöket gjordes 1903 av bland annat Gunnar Fondelius som då bodde i Nyköping. Han reste runt i Sverige och förespråkade en riksorganisation. Men så blev det inte. Dövföreningen i Stockholm, som fungerade som en rikstäckande förening för döva 1868-1903, delades istället i en lokalförening för huvudstaden och en sjuk- och begravningskassa för döva i hela landet efter heta diskussioner.

1906 gjordes ett nytt försök att bilda ett förbund, men då var det mer brådskande att rädda Tidning för döfstumma vars utgivare hastigt gått bort. ➡

Gunnar Fondelius tog över som redaktör 1907.

I övrigt hade Dan Andersson också goda kontakter i Göteborg. Ett exempel är att en av hans bröder, Martin Andersson, var känd syndikalist, politiker och aktiv inom hyresgästströrelsen. I staden finns en gata uppkallad efter honom, i området Olskroken.

Dan och Martin hade även en döv storebror, Oscar, som tyvärr inte fått börja dövskolan i Vänersborg. Istället fick han studera tillsammans med Martin i en skola nära hemmet, något som var kämpigt för honom. Deras föräldrar, som hade förlorat fem barn på kort tid i en epidemi, var rädda för att släppa iväg Oscar till Vänersborg, skrev Martins dotter i två brev till Göteborgs Dövas Förening.

Stockholm – nytt säte. 1929 upphörde Göteborg att vara förbundets säte. Istället bytte SDR adress och hade nu sitt huvudkvarter i Stockholm. Anledningen var att verkställande utskottet, som blev omvalt 1925, var passivt ”beroende på ombudsmannens personliga förhållanden” (Dan Andersson var deprimerad). Han kallade inte till kongress 1928 i tid. Istället ägde den rum året därpå. Flera av dövföreningarna var besvikna och gick ur förbundet i protest.

1929 valdes en ny styrelse och Uppsalabon Peter Alfred Person blev vald till ordförande. Styrelsen verkade få ordning på förbundet eftersom de avhoppade dövföreningarna kom tillbaka 1932. Förbundet kunde därmed fira sin tioårsdag med viss tillförsikt.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

Dan Andersson var dock kvar i styrelsen, som suppleant 1929-1932. Han gjorde comeback som ordförande 1938-44. Oscar Rydén satt i styrelsen 1922-38 och 1944-49. För Algot Andersson blev det kortare, 1922-29.

**Dan Anderssons fullständiga namn var Carl Daniel Andersson men skrevs ofta C. Dan Andersson eller Dan Andersson.*

Stort tack till Per Eriksson och Urban Mesch för hjälpen med researchen! Källor: *Den gemensamma kraften* (bok om SDR:s 75-åriga historia), *Som en syskonskedja* (bok om Stockholms Dövas Förenings mer än 125-åriga historia), boken *110 fantastiska år med Idrottsklubben Surd*, och Per Erikssons och Urban Meschs fynd ur diverse arkiv.

Karl-Erik Karlsson minns trion

Karl-Erik Karlsson, uppvuxen på vackra Orust och tidigare ordförande för Göteborgs Dövas Förening och SDR, har träffat herrarna Dan Andersson, Oscar Rydén och Algot Andersson. Här berättar han hur de var som personer.

Karl-Erik Karlsson är uppvuxen på Orust vid Västkusten. Efter skolgången i Vänersborg flyttade han till Göteborg 1955. Han blev invald i Göteborgs Dövas Förenings styrelse som ledamot 1963. Sedan blev han dess ordförande 1969, en post som han satt på fram till 1978. I ett år, 1978, var han föreningens ombudsman.

1974 blev han ledamot i SDR:s förbundsstyrelse och sedan ordförande 1979, vilket han var i totalt fyra år. Efter det blev han handläggare inom sociala frågor hos förbundet. 2005 blev han belönad med förbundets Kruthmedalj nummer 17 för sitt långa engagemang i dövrörelsen, särskilt på socialområdet.

Karl-Erik minns trion Dan Andersson, Oscar Rydén och Algot Andersson.

Den förstnämnda beskrevs som en sträng och disciplinerad person. Men han kunde samtidigt också vara snäll. Han var skicklig på att samla in pengar till föreningen. Karl-Erik kommer ihåg en av Dan Anderssons anekdoter. Det var att han hade skickat brev till ett antal rederier i Göteborg och frågat om de ville stödja stadens dövförening. Varje brev innehöll en ifyllbar blankett och ett frimärke som respektive rederi kunde använda för att skicka tillbaka till dövföreningen.

– Om de inte ville visa stöd, så gick Dan Andersson personligen till deras kontor och krävde att få tillbaka frimärket!

Om Dan Andersson kunde vara hård, så var Oscar Rydén motsatsen.

– Han var alltid glad och positiv, en fin och ödmjuk person. Jag kommer ihåg hur stolt hans fru Greta var över honom och att han satt i styrelsen för internationella dövsportkommittén CISS (dagens ICSD).



1977. Karl-Erik Karlsson ser Algot Andersson kommunicera taktiskt med en teckenspråkskunnig journalist.

Oscar Rydén fick i övrigt smeknamnet idrottspappa på grund av sitt mångåriga engagemang för dövidrotten. Bland annat var han SDI-ordförande i 26 år utan avbrott. Han var även ledamot, vice ordförande och ordförande i CISS mellan 1935 och 1955.

Algot Andersson beskrivs som en klok och vänlig person, men Karl-Erik träffade inte honom så ofta. På fotot från 1979 syns Karl-Erik följa den taktiska kommunikationen mellan Algot vars syn blivit allt sämre och den teckenspråkskunniga journalisten Hugo Johansson, som hade en döv pappa.

Hur var trions teckenspråk? Karl-Erik Karlsson svarar att de tecknade lugnt och tydligt och att deras teckenspråk var ganska svenskpåverkat. Något de har gemensamt med många andra döva från den tiden.

– Oscar Rydén var också duktig på internationella tecken.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

Från förbjudet språk till teckenspråk självklart



SDR:s 100-årsdag

Live på Facebook
26 februari kl. 19-21

**Ett halvt sekel med
teckenspråksforskning**
Stockholms universitet 13 maj

Jubileumsfester

Från augusti till oktober
Anmälan från april

Teckenspråkets dag & Öppet Hus

Juristernas Hus 14 maj



Ta del av SDR:s historia



Shoppa jubileumsprodukter



Gåvor & uppvaktning

Mer information om SDR:s jubileum: sdr.org/100ar



Tävling i medlemsvärvning!

Tävlingen pågår den 26 februari - 23 september 2022. Både enskilda medlemmar och lokal-föreningar kan delta. I den individuella tävlingen är 1:a pris 5000 kr, 2:a pris 3000 kr och 3:e pris 2000 kr. Vinnande förening får 20 000 kr.

Med flera medlemmar, vinner vi allihopa!

Regler och mer information om hur du eller din förening kan delta – se sdr.org/100ar



Styrelsen för Göteborgs Dövas Förening.



Lokalen ligger vid Järntorget.



Solhem på Björkö.



Solhems arbetsgrupp.

DT besöker Göteborgs Dövas Förening

Artikelserien Landet runt rullar vidare. Den här gången stannar tåget i den västsvenska huvudstaden – DT kliver av för att ta reda på hur det går för Göteborgs Dövas Förening och dess omtyckta fritidsanläggning, Solhem.

Västsveriges största dövförening kan inte ha ett bättre läge, Järntorget i centrala Göteborg. De huserar där sedan 1994 och har utsikt mot den livligt trafikerade knutpunkten där de klassiska blåvita spårvagnarna stannar. En lokal som styrelsen med stolthet värnar om.

Medan staden har fortsatt att växa och omdanas, både sett till antalet invånare och ombyggnationer, är utvecklingen inte lika munter för Göteborgs Dövas Förening (GDF). 2018 var de landets tredje största dövförening med 400 medlemmar. 2021 sjönk antalet till 278 medlemmar. De var inte längre trea utan var nu fyra, omsprungna av Malmö Dövas Förening.

Vad berodde raset på? Styrelsen för GDF pekar på flera möjliga orsaker. Den ena är omorganisationen 2017/18 som den gamla styrelsen genomförde. Hela kanslipersonalen sades upp av ekonomiska skäl.

– Det skapade oro och röra, berättar ordförande Mikael Gravander och vill samtidigt vara försiktig med att recensera den gamla styrelsens beslut.

Vad styrelsen kan konstatera är att det inte fungerar att hålla liv i den stora dövföreningen utan personal. Det administrativa arbetet var tungt. Därför beslöt de att återanställa Herbert Månsson som administratör.

– Herbert är en uppskattad medarbetare och ett välkänt ansikte hos oss. Han känner till dövföreningens innersta. Många medlemmar är glada över att ha honom tillbaka, säger vice ordförande Sara Frid.

Hon hoppas liksom övriga i styrelsen att GDF i framtiden kan anställa en verksamhetsledare om ekonomin tillåter det, något som är avgörande för att göra föreningen mer attraktiv. En sådan person kan ha nära kontakt med olika målgrupper och anordna diverse aktiviteter.

Den andra orsaken till medlemstappet är pandemin, något som i likhet med många dövföreningar drabbat GDF. Den tredje är att ett antal medlemmar har gått bort. Och den fjärde är SDR:s övergång till nytt medlemssystem, som lett till medlemstapp för dövföreningen i Göteborg.

Ledamot Gabriella Bal uppger också att yngre medlemmar är svåra att nå. En förklaring kan enligt henne vara att sociala medier bidragit till att föreningen som mötesplats inte är

densamma som tidigare. En annan grupp som inte kommit tillbaka i samma omfattning är barnfamiljer.

Styrelsen ser dock ljus på framtiden då de kan se att föreningen har blivit mer stabil efter en rörig period. Mikael Gravander betonar att vägen framåt är öppenhet, lyhördhet för medlemmarnas åsikter och önskemål, och att ha mer information på svenskt teckenspråk på Facebook med mera. Dialogen med kommunen Göteborgs stad har också blivit bättre, föreningen har nu fått mer bidrag.

Kassör Kjell Jalkelid tillägger att ett av GDF:s starkaste kort är dess omtyckta fritidsanläggning, Solhem på Björkö, som medlemmarna har förtur till. Föreningen köpte tomten 1932. Första huset stod färdigt 1934, byggt av döva själva.

"Gull-Britts själ finns kvar på Solhem"

DT träffar under besöket också arbetsgruppen för Solhem. Bland det första de med glädje berättar är att familjehuset, som består av sex lägenheter, äntligen ska renoveras i år. Byggnaden har inte fått något ansiktslyft på åtskilliga år. En rejäl uppdatering är att huset ska ljud- och värmeisolerats bättre så det kan användas året runt.

En annan förändring, som mestadels varit positiv, men också inneburit utmaningar, är anslutningen till populära booking.com. Nu är Solhem även öppet för bokningar av icke-teckenspråkiga gäster, något som genererat intäkter. Samtidigt har ett litet problem dykt upp. Antalet hörande gäster har under pandemin varit något större än döva i perioder. Arbetsgruppen säger att samtidigt som det har fungerat över förväntan och att omdömena från gäster är mycket positiva (just nu 8,2 av 10 i betyg hos booking.com), är de måna om att Solhem i första hand ska vara till för döva och teckenspråkiga. Därför får den huvudsakliga målgruppen förtur till Solhem under bokningsperioden januari-april. Sedan släpps platserna till alla. Man kan välja att övernatta i huvudbyggnaden, familjehuset eller i sin husvagn/tält på den stora gräsmattan.

Arbetsgruppen består av Kjell Jalkelid, Maria Hjellström Jalkelid, Pia Anlow och Anne-Marie Ternstedt som fördelar olika arbetsuppgifter mellan sig. DT frågar hur det går för Solhem utan Gull-Britt Engdahl, som hastigt gick bort 2020. Hon var i egenskap av föreståndare starkt förknippad med Solhem och kallad "solstråle".

Hon har lämnat ett stort tomrum efter sig. Arbetsgruppen säger att de driver Solhem vidare i hennes anda.

– Gull-Britts själ finns kvar i huset, säger Pia Anlow.

Kjell Jalkelid har varit backup till Gull-Britt i flera år, något som inneburit trygghet. De andra i arbetsgruppen är väl förtrogna med Solhem, antingen sedan barnsben eller efter ett otal vistelser. Så Solhem är i goda händer.

Vad är det som lockar med Solhem?

– Dess fina läge vid havet, säger Maria Hjellström Jalkelid.

Inte bara det, Björkö bjuder också på sol, badplatser, fina promenadstråk, pinfärsk fisk och skaldjur... bara en halv timme bort med bil från Göteborg via färja, säger arbetsgruppen. Ett orosmoln är om det ska byggas en bro mellan Björkö, Öckerö och fastlandet. Farhågorna är om det ska bli alltför mycket trafik, ha en negativ miljöpåverkan och att känslan av att vara på en ö går förlorad. Något beslut har inte fattats än. Ett antal Öckeröbor har tidigare protesterat mot det, frågan är inte ny.

Tillbaka till Göteborgs Dövas Förening, som grundades den 27 maj 1912 och firar 110-årsjubileum i år.

Hur ska ni fira?

– Vi planerar att ha ett program med middag och underhållning i slutet av maj, säger Mikael Gravander.

En jubileumsbok ska också utges längre fram.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON/GDF



Läs andra delar i serien Landet runt på dovastidning.se



Missa inte vår verksamhet under 2022!

Se till att du har betalat din medlemsavgift.

Frågor eller hjälp? Kontakta vår medlemservice på e-post medlem@sdr.org eller bildtelefon [sdr@ectalk.se](tel:0800123456)



Dags för Dövas Riksdag version 2.0

Jag tänkte i årets första ledarspalt dela med mig av min syn och förhoppning inför det begynnande året 2022 och den närmaste framtiden.

Utifrån ett historiskt perspektiv har döva i Sverige idag en god utbildning. Döva här får gå eller har gått i grundskolan, gymnasieskolan och får sedan fortsätta på olika universitets- eller högskoleutbildningar innan de kommer ut på arbetsmarknaden. Döva arbetar på flera och helt skilda arbetsplatser idag. Arbetsplatser som varierar allt från organisationer, skolor, industriverksamhet, vård och omsorg till juridik, forskning och teknik.

Ja, spännvidden för dövas möjligheter på arbetsmarknaden är väldigt bred. Det är också flera döva som nu bildar företag och erbjuder konsulttjänster inom exempelvis media, ekonomi eller teckenspråksundervisning. Jag ser att döva inte bara får jobb, de får också mer avancerade uppgifter och ett större ansvar. Flera döva innehar chefs- och ledarpositioner på sina arbetsplatser och ingår i olika former av ledningsgrupper.

Utifrån min syn är det för att det hörande samhället nu allt oftare ser döva som individer och som en jämställd part, som inte ska underskattas eller tros vara sämre än sig själv.

Resultatet blir att dessa positiva attitydförändringar bidrar till att gränser förflyttas och nivåerna höjs. Men jag är övertygad om att när tolkfrågan på arbetsmarknaden löser sig kommer ännu flera glastak att spräckas och döva kommer att uppnå ännu flera och större framgångar. Det är en spännande utveckling som väntar oss framöver.

Men idag är inte det döva kollektivet lika starkt som inom den individuella sfären, som jag precis nämnt. Det är allt fler individ-uella och viktiga insatser som görs men vi arbetar allt oftare i ensamhet. Vi verkar i olika och utspridda öar, i stället för att verka tillsammans som en större nation.

I TV-programmet Min historia med Ingvar Edwall berättade han om Dövas Riksdag som genomfördes 1968, där döva från hela landet slöt samman för att demonstrera för våra rättigheter i samhället. Det är så inspirerande att ta del av hans berättelse och jag tänkte att det nu kan vara dags att ordna en Dövas Riksdag igen.

Låt havsnivån mellan våra öar sjunka och landhöjningen öka så att våra öar kan växa samman. Då kan vi gemensamt jobba tillsammans, använda varandras kunskap, erfarenheter och kontaktnätverk för att stärka vårt döva kollektiv. Det skulle innebära stora framgångar för vårt kollektiv och påverka samhällsutvecklingen positivt – också inom dövsamhället.

Ju flera vi är tillsammans – desto starkare blir vi tillsammans!



MAGNUS RYTTERVIK
FÖRBUNDSSTYRELSELEDAMOT

PÅ GÅNG I SDR

26/2 SDR firar 100 år! Event på Facebook
11-12/3 Styrelsemöte
23/3 Föreläsning Audism & dövsamhället
24/3 Domstolsverkets samråd
4/4 Gruppdiskussion Audism
20-22/4 WFD:s internationella konferens, Bangkok (digitalt)

25/4 ABF:s förbundsstämma
2-3/5 Dövpsykiatriska dagar, Göteborg
13/5 Seminarium Stockholms universitet
14/5 Teckenspråkets dag & Öppet Hus
20-22/5 SDR:s förbundsstämma i Göteborg
21/5 Utdelning av SDR:s utmärkelser



Kontakta oss
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg

sdr@sdr.org
www.sdr.org
Bildtelefon: sdr@ectalk.se

Förbundsordförande
asa.henningsson@sdr.org
073-508 69 30 (sms)

Kommunikatör
jenny.ek@sdr.org
076-315 06 55 (sms)

Webbshop
www.handla.sdr.org
handla@sdr.org

Bli medlem
www.sdr.org/blimedlem
medlem@sdr.org

Stöd oss
www.insamling.sdr.org
givar-service@sdr.org

Västanviks folkhögskola
info@vastanviksfhs.se
www.vastanviksfhs.se

Taxikörkort

● Transportsstyrelsen har nu presenterat de nya föreskrifterna rörande genomförande av prov för att ta taxiförarlegitimation. SDR svarade på remissen tidigare under hösten för att lyfta upp problemen med de medicinska kraven som hindrar döva från att bli taxiförare. Transportstyrelsen har svarat att de nya föreskrifterna inte hindrar provskrivaren från att använda tekniska hjälpmedel eller teckenspråkstolk för att genomföra momenten med att ta emot muntliga instruktioner under färden.

Dock återstår regelverken rörande de medicinska kraven som måste uppfyllas för att det ska vara möjligt att ta taxiförarlegitimation. SDR kommer att arbeta vidare för att få till en ändring i kraven på att kunna höra och uppfatta tal på fyra meters avstånd.

Förstudien om dövas historia avslutad

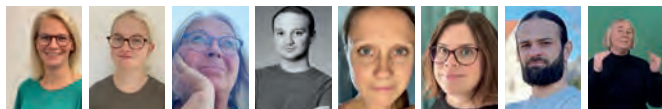
● Förstudien "Dövas Historia – en saknad länk i Sveriges kulturarv" med projektmedel från Riksantikvarieämbetet avslutades i december 2021. Under ett års kartläggningar har det genomförts enkätundersökning, djupintervjuer, möten och studiebesök. Pandemin med corona har gjort att vissa delar i kartläggningen har fått förändras. Stort tack till alla som deltagit på olika sätt i förstudien!

Denna kartläggning kommer vara till stor nytta för förbundets fortsatta arbete med intressepolitiskt arbete och projektansökningar. Slutrapporten finns på förbundets webbplats med en summering på svenskt teckenspråk. Vad händer nu? En ny projektansökan om dövas kulturarvscentrum har skickats in till Arvsfonden.

Tolkkampanj om tolktjänsten

● Utredningen Förstärkt tolktjänst för jämlikhet och delaktighet skulle ha redovisats den 15 januari 2022 men efter ett tilläggsdirektiv har utredningen förlängts till den 15 mars 2022.

I väntan på utredningen utförde Sveriges Dövas Riksförbund, SDR, under oktober till december 2021 en kampanj för att belysa problemen med tolktjänsten i livets olika situationer genom att sprida personliga berättelser samt vad SDR ser är lösningen. Dessa berättelser har SDR skickat till socialminister Lena Hallengren, Riksdagens socialutskott, tolktjänstutredningen, myndigheter, alla tolkcentraler och dess chefer samt i vissa fall också de regionala nämnder som ansvarar för tolktjänsten på regional nivå.



Fallbeskrivningarna har tagits emot med stort intresse där mottagare upplevt det som tankeväckande, viktigt och värdefullt. Vi förväntar oss att de som tar beslut eller jobbar med frågor som är relaterade till tolktjänsten tar sitt ansvar när förslagen kommer ut på remiss och står upp för en tolktjänst och ett samhälle som innebär jämlikhet och delaktighet på riktigt!

Förbunds möte

● SDR:s förbunds möte 2022 kommer att genomföras i Göteborg den 20 till 22 maj. Förbunds mötet är rådgivande och består av ombud från varje länsförbund/länsförening och anslutna organisationer. Eftersom kongressen ifjol blev digital blev utdelningen av utmärkelserna framskjuten till årets förbunds möte. Förutom Kruthmedaljen, Guldtecknet och LÅW's International Award ska även Alma Abrahamssons pris delas ut för första gången.

Vårt 100-årsjubileum inleds!

● Lördagen den 26 februari 2022 är det 100 år sedan Sveriges Dövas Riksförbund, SDR, bildades. Alla är inbjudna att delta i vår fest på 100-årsdagen som sänds på Facebook och inleder vårt jubileumsfirande som kommer att ske under året.

Våra jubileumsfester under våren är framflyttade till hösten, efter ett gemensamt beslut med våra värd-föreningar och vårt värdpar. Anledningen är den osäkerhet som rådde kring pandemins utveckling och den ökade smittspridningen i samhället tidigare. Vi kommer att vara på samma platser som tidigare men nya datum gäller.

Vad ger man till ett förbund som fyller 100 år? Vi tackar ödmjukt för gåvor och bidrag till vårt 90-konto så att vi kan fortsätta vårt arbete för ett samhälle där teckenspråk är självklart. Allt detta och mer information om vad som sker under jubileumsåret finns på sdr.org/100ar. Se även annons på sidan 25.



Nytt handlingsprogram 2022 till 2025

● Ingen ska lämnas utanför är den bärande principen för att uppnå målet om en hållbar utveckling enligt Agenda 2030 och de globala målen. Det berör i hög grad också döva som i likhet med många människor lever i utsatthet, diskrimineras eller exkluderas i samhället. Förutom att utrota extrem fattigdom handlar principen också om att minska ojämlikheter och bekämpa diskriminering. Utifrån dessa hållbarhetsmål och motioner från våra regionala och lokala organisationer har förbundet nu utformat ett handlingsprogram för perioden 2022 till 2025. Besök oss på sdr.org för att ta del av handlingsprogrammet – både på svenskt teckenspråk och svenska.



Nytt från förbunds kansliet

● Förbundets kansli kommer att flytta till nya lokaler före sommaren. Detta är en av flera frågor som förbundet genomför för att uppnå en ekonomisk hållbarhet och stabilisera förbundets fasta kostnader. De nya lokalerna är i samma fastighet som förbundet har idag och innebär att vi flyttar från plan 6 till 7. Flytten innebär ingen adress-ändring.

Magnus Nordström blir projektledare för det treåriga projektet DigiDöv – digital guide för äldre döva. Även Lisa Åström ska jobba i projektet på 20% som IT-support. Inom kort kommer Magnus att presentera sig själv på sdr.org. Varmt välkommen till SDR, Magnus!

Rekryteringsarbetet fortsätter då SDR nu söker två vikarier. Niclas Martinsson som är redaktör för Dövas Tidning har ansökt om tjänstledighet ett år från och med augusti 2022.

Vi söker därför en vikarierande redaktör till Dövas Tidning och en vikarierande intressepolitisk sekreterare, se även annons på sida 14 och 34. Senaste ansökningsdag för båda tjänsterna är den 31 mars 2022.

Dövas Nordiska Kulturfestival

● Missa inte festivalen som går av stapeln den 26 till 31 juli 2022 i Stavanger, Norge. Temat för festivalen är Teckenspråk – här, där och överallt! (på norska Tegnspråk – her, der og overalt!)

Mer information: dnkulturfestival2022.no



Förbundsstämma i Sundsvall den 19-21 november 2021.

Varje döv individs vardagsliv är unikt

Jag blev den nya ordföranden för SDUF år 2021-2022. Det är jätteroligt att få jobba med den nya styrelsen. Jag vill visa för alla utanför styrelsen att styrelsearbete är roligt då man får så mycket erfarenhet och man träffar så många människor.

Men under Corona har det blivit en utmaning när man inte får träffa människor fysiskt, något som påverkar motivationen. Jag som pluggar använder Zoom dygnet runt via universitetet och även med SDUF-styrelsen. Men nu hoppas vi på ljusare tider där Zoom-användningen minskar och livet kan gå från skärm till verklighet.

Jag märker nu att styrelsearbetet har förändrats. Tidigare fokuserade vi till stor del på förbundsstämman, ungdomsklubbkonferensen, olika utbildningar, läger och representation gällande förstärkning av teckenspråk. Nu fokuserar vi också på andra områden, inte bara teckenspråk, där vi ser döva individer som samhällsmedborgare och påverkas av samhällsutvecklingen.

Vi i styrelsen har deltagit i möten, till exempel om mäns våld mot kvinnor. Jag har själv deltagit i en studentträff om rasism, xenofobi och migration i Budapest. Där lärde jag mig mycket, något jag kommer att ta med till vårt styrelsearbete. I styrelsen

kommer vi även att ha utbildning om att motverka rasism inom styrelsearbetet. Det visar att vi döva i samhället har vaknat upp, och att det inte räcker med att bara kämpa för teckenspråket.

Eftersom vi döva är olika måste vi också titta på hur döva individers vardagsliv ser ut. Det gör att vi måste jobba med frågor som rasism, islamofobi, jämställdhet och HBTQ+.

Vi måste allihop i dövsamhället våga ifrågasätta vad som är rätt och fel. Även utbilda oss och utveckla oss hela tiden på flera olika områden. Då kan dövrörelsen stärkas när vi har fler perspektiv och ökad förståelse för varandra. Kampen för rätten till teckenspråk är fortfarande viktig.

Men kampen för de olika identiteter som vi har är också viktig.

Jag brinner för samhällsfrågor och jag tycker att det är jätteroligt att vi på SDUF kan jobba med olika områden som berör många teckenspråkiga individer. Jag ser fram emot att följa hur SDUF:s utveckling kommer att se ut till nästa generation.



JULIA GRAHN
SDUF:S FÖRBUNDSORDFÖRANDE

VAD HÄNDER I SDUF?

22-27/2 Strengthening YNADS med EUDY i Bryssel
26/2 SDR:s 100-årsdag
25-27/2 BOUJT:s Bemötandebildning
10/3 Sista dag för anmälan och jobbansökan till våra läger

10/3 Kommunikationsnätverksträff
12-13/3 Lägruppssmöte, Stockholm
31/3-1/4 Förbundsstyrelsemöte
1-3/4 Ungdomsklubbkonferens



Kontakta oss
Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg

kansli@sduf.se
www.sduf.se
Skype: tidsbokning via e-post

Förbundsordförande
Julia Grahn
julia@sduf.se

Twitter: @SDUF1966
Facebook: SDUF - Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Instagram: sduf1966

Stöd oss
SDUF bg: 5759-5647
Swish: 123 218 1477

Bli medlem
www.sduf.se



Ny förbundsstyrelse vald i november 2021, Fr.v. (bakre rad): Josephine Olvhøj Kirkegaard (vice ordförande), Julia Grahm (ordförande), Emelie Granbom (ledamot), Mindie Norrie (ledamot), Fadi Shoshara (ledamot). Främre rad: Leila Svetlov (ledamot), Abdi Mohamed (ekonomiansvarig).

Sök jobb som lägerledare hos oss!



Ungdomsklubbskonferens 2022

● Det är snart dags för den årliga ungdomsklubbskonferensen som sker den 1–3 april. Två från varje ansluten ungdomsklubb är hjärtligt välkomna. En helg med möjligheter att umgås och ha spännande diskussioner med förbundsstyrelsen och representanter från andra ungdoms-klubbar. Vi kommer att mejla ut inbjudan till alla våra anslutna ungdoms-klubbar, så kolla med din lokala ungdomsklubb om du är intresserad!

Lägersommar 2022

● Sista dagen för anmälan till våra läger är den 10 mars 2022. Vi har slopat bort först-till-kvarn-princip, så det finns fortfarande möjlighet att anmäla sig! Vi kommer att mejla ut besked till alla som har anmält sig först efter 14 mars. Besök vår hemsida sduf.se/vara-lager-och-events för mer detaljerad information om alla läger och anmälan.

- Barnläger, Småland
- Nordiskt Barnläger, Danmark
- EUDY Junior Camp, Estland
- WFDYS Children Camp, Uruguay
- EUDY Children Camp, Schweiz
- Riksläger för DÖV+, Björkö
- Nordiskt Ungdomsläger, Norge
- Ridläger

Vi söker efter folk till lägergruppen!

● Är du mellan 18 och 31? Vill du vara med och planera våra fantastiska läger? Ansök om att vara med i lägergruppen! Lägergruppen träffas 4-5 gånger per år, oftast i Stockholm. SDUF står för dina resor, arvode, mat och massor av fika! Tveka inte att anmäla ditt intresse till lager@sduf.se med en kort video om vem du är, varför du tror att du passar och varför du vill vara med i Lägergruppen.

Vill du ha SDUF:s jubileumsbok?

● Nu har både medlemmar och icke medlemmar möjlighet att få boken helt gratis! Vi bjuder på porto vid beställning av 8 böcker, annars är du välkommen att hämta hos oss på kansliet i Rissne, Stockholm.

Mejla kansli@sduf.se för beställning av böckerna.

Jubileumsboken är en fantastisk bok med SDUF:s 50-åriga historia 1966–2016 som släpptes 2016. SDUF gjorde boken tillsammans med författarna Urban Mesch och Charlotte Gustavsson och den är sprängfylld med spännande bilder och innehåller bland annat: förbundsstämmor, gamla styrelser, svenska och utländska läger, betydelsefulla möten/händelser/minnen och mycket mer! En unik och viktig historisk dokumentation över 50 år med dövungdomsrörelsen!



Sveriges första äldrevägledare om sitt arbete

SDP arbetar för att fler kommuner ska ha äldrevägledare för döva. Här berättar Sveriges första äldrevägledare för döva och dövblinda, Annett Rosenlind, om sitt arbete och hur allt började.

2003 kom styrgruppen fram till att det behövdes äldrevägledare för teckenspråkiga döva och dövblinda och då startades ett projekt. Projektet pågick mellan 2003 och 2007. Annett Rosenlind, Sveriges första äldrevägledare för döva och dövblinda, anställdes under projektets gång och arbetar fortfarande i dag som äldrevägledare inom Malmö Stad.

År 2001 fick stadskontoret i Malmö i uppdrag av Folkhälso-, vård och omsorgsberedningen att utforma ett förslag till en "vision avseende framtidens äldreomsorg för teckenspråkiga döva". Arbetsgruppen som skulle samla erfarenheter och kunskap genom nationella internationella projekt bestod av representanter från Malmös Dövas Förening, Kommunförbundet Skåne, Hörsel- och Dövmottagning (Region Skåne), Lernia Hadar, Stadsdelsförvaltningen Fosie och stadskontoret.

Utifrån förslaget som arbetsgruppen tog fram fattade Malmö Stad beslut om att anta arbetsgruppens förslag. Det ledde till, förutom projektet äldrevägledare, att äldre döva och dövblinda fick möjlighet att få plats på särskilt boende i en teckenspråkig miljö och att teckenspråkig hemtjänst etablerades.

I dag är äldrevägledarna anställda inom Malmö Stad och är verksamma i 11 kommuner inom Skåne. Man kan beskriva äldrevägledare som en brobyggare mellan den äldre döva/dövblinda och samhället. Äldrevägledaren ska vara fullt teckenspråkig och ha kunskap om dövas livsvillkor och kultur.

För att äldre döva och dövblinda ska ha förutsättning att åldras med trygghet ska de ha rätt till service på sitt språk, teckenspråk. Äldrevägledaren har olika uppgifter, bland annat att informera om den enskildes rättigheter och olika typer av stöd och service som finns på teckenspråk, stöd i kontakt med myndigheter och organisationer, översättningar av olika dokument (brev, journaler), hjälp med ansökningar, stöd till anhöriga och stödsamtal om det finns behov.

Äldrevägledaren arbetar också som stöd för personal inom kommunen genom att till exempel informera om döva och dövblindas livsvillkor, kultur och vilka skyldigheter kommunen har, utbildning och information till personal inom till exempel hemtjänst eller vårdboende och kan agera som stöd vid upprättande av vård- eller genomförandeplaner.



Annett Rosenlind och SDP:s ordförande Anders Sundström.

Att få vård på svenskt teckenspråk ger ökad trygghet

● Mitt namn är PiaKerstin Silverdal och jag är utbildad undersköterska. Jag är gift och bor i den underbara staden Gävle. Jag blev pensionär sommaren 2021. Det var svårt för mig att landa i att vara pensionär efter att ha jobbat inom hemtjänsten under flera år. Jag har alltid tyckt att det är underbart att få jobba med äldre människor.

Då jag jobbade inväntade jag att det skulle finnas någon äldre döv eller gravt hörselskadad person som behövde hjälp i sitt hem. Det hände ett par gånger och då kände sig brukarna så trygga när jag som döv kom och kunde kommunicera med dem på svenskt teckenspråk. Tyvärr är det ovanligt med teckenspråkskunnig hemtjänst.

Jag tycker att det känns spännande och är en utmaning för mig att sitta i Sveriges Dövas Pensionärsförbunds styrelse. Jag brinner för att utöka tryggheten för äldre döva och hörselskadade

personer. Tyvärr råder det stor okunskap inom kommuner och regioner om döva och hörselskadades behov. Jag har stött på så många problem då äldre döva ej blev förstådda. Jag vill kämpa för ökad livskvalitet hos dem och detta kan endast ske genom att få vård på teckenspråk inom äldreomsorg, oavsett om de bor hemma eller på äldreboende. Att få vård och omsorg på teckenspråk ger ökad trygghet hos äldre, vilket bidrar till bättre livsglädje.

Den 9-11 augusti anordnar vi Pensionärsdagar i Gävle. Det kommer att bli fina och givande dagar. Programmet kommer senare.



PIAKERSTIN SILVERDAL
LEDAMOT



Kontakta oss
Sveriges Dövas Pensionärsförbund
www.sdpf.se
Bildtelefon: vera.dahlin@ectalk.se

Ordförande Anders Sundström
anders.sundstrom1@telia.com

Vice ordförande
Inga-Britt Andersson
ingabrittandersson073@gmail.com

Sekreterare
Vera Dahlin
vera.dahlin@hotmail.se

Ledamot
Piakerstin Silverdal
pk.silverdal@gmail.com

Ledamot
Marianne Wallentin
marianne.wallentin@icloud.com

Besök Döv-Sveriges fritidsanläggningar



Gästhem Västervik

Carlborgsons gård, Västerviks folkhögskola

E-post: info@vastanviksfhs.se

Bildtelefon: vastanvik@ectalk.se

www.vastanviksfhs.se



Slädaviken

Medelpads Dövas Förening

E-post: boka.slada@gmail.com

www.mdfkotte.se

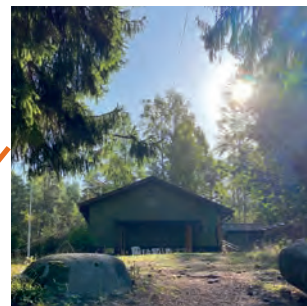


Solhem

Göteborgs Dövas Förening

E-post: solhem@gdf.nu

www.solhembjorko.se



SDF:s gård

Stockholms Dövas Förening

E-post: info@stockholmsdf.se

Bildtelefon: sdf@ectalk.se

www.stockholmsdf.se/sdfgard



Sjöstranden

Dövas Förening "Göingen" i Hässleholm

SMS 073-530 83 19

E-post: thomas.jungeling@hotmail.com

Bildtelefon: thomas.jungeling@ectalk.se



Carlstorp

Kalmar Läns Dövas Förening

SMS 073-835 05 19

E-post: carlstorp62@gmail.com

Mer information: www.sdr.org/fritidsanlaggningar

Kan du glömma att du jobbar?

Jag sitter hemma vid köksbordet och arbetar, som många gör i denna covid-pandemi om möjlighet ges. Jag kikar ut genom fönstret och ser vår lilla familjehemsplacerade tjej leka i snön. Hon kämpar med att bygga en snöhög med sin rosa snösläde. Den far åt alla håll, jag ser att hon pratar för sig själv emellanåt, ibland är det talat språk och ibland tecknar hon för sig själv.

Lilltjejen som snart fyller 5 år har nu bott hos oss i 2 år. Jag tänker tillbaka på tiden då hon flyttade in i vår familj. Då bröts den dominerade mansgrottan i vår familj. Vi är fyra grabbar som har vårt nöje kring motorsport och lagsporter, vilket frun fått finna sitt nöje i också. Lilltjejen kom in med en helt annan färgskala i våra vardagsrutiner. Ett ständigt grått, svart och blått skimmer (läs motorolja, avgaser och färger på maskiner) kryddades nu med ett stort strössel av rosa och lila över hela vår familj.

Nu startar frun och lilltjejen varje morgon med att stå framför hennes garderob och diskutera dagens klädval. Det blir ofta färgglada klänningar med pärlor eller enhörningar. Sedan valser lilltjejen till badrummet och där bestämmer de dagens frisyr, hur många flåtor det ska vara, hur det ska vara uppsatt och vilka små hårmanicker, som man sätter i håret, ska användas. Jag ser på frun att det är den lilla del som har saknats i vår familj. Hon får nu dela sin vardag med någon annan som har samma intresse av att piffa och puffa till sig. Småpyssla lite här och där, baka kakor tillsammans och så vidare.

Det är inte bara den lilla delen för frun utan också hela familjen som påverkats till det positiva. Familjens livsperspektiv har vidgats på olika sätt. Dels för att hon är tjej, dels för att hon har en annan bakgrund, är hörselskadad och behöver båda språken, svenskt teckenspråk och talad svenska. Dessa upplevelser eller kunskaper kan man såklart "läsa på" om, men det är en annan femma att få uppleva själv. Våra pojkar har nu fått en lillsyrra som tjuvtrattar och busar hela tiden men de är så nöjda med henne. De behandlar henne som sin egen syster. De leker med henne, läser

böcker för henne, låter henne vara med dem när de spelar tv-spel, hämtar henne på dagis med epan och allt som hör till familjens vardag. Såklart blir de irriterade på henne och småtjafsar om allt och inget. Så som det ska vara.

Det fantastiska med att få följa henne under dessa två år är att se hur hennes språk utvecklats samt hennes personlighet har vuxit. Hon har blivit mer trygg i att uttrycka sig och hon är en expert på att snappa upp vad vi vuxna tecknar även när det är på en "vuxen nivå". Då är hon framme och frågar vad det tecknet betyder eller så har hon redan knäckt koden och vi får försöka slingra oss ur ämnet som hon inte behöver höra. Lilltjejen och jag har en rutin varje kväll innan läggdags, hon väljer en bok som jag ska läsa för henne.

Så ligger vi och jag berättar med min inlevelse och tolkning av bokens innehåll. Nu håller vi med på Pettsson bygger en totemaskin, ett bygge som herr Pettsson ska göra för sin katt Findus och den är hemlig. Lilltjejens ögon glittrar varje kväll och säger "Sech teckna inte totemaskin. Findus får inte veta!"

Jag tycker att det är spännande att få vara en del av hennes liv framöver så länge hon bor hos oss. Vi i familjen försöker vara oss själva och se till att hon får uppleva precis vad ett barn ska få göra.

"Pappa, kan du glömma att du jobbar? Kom och lek med mig!" Lilltjejen står i hallen och vill att jag ska släppa jobbet. Och det gör jag!

Nu ska jag ut och se till att hon får en rejäl snöhög, så hög som hon önskar!



PER MARKSTRÖM som är på väg till kvällens "gubbinnebandy". Krönikan finns även på svenskt teckenspråk på dovastidning.se.

NYHET! Dövas Tidning som pdf



Nu kan du som SDR-medlem eller prenumerant få Dövas Tidning som pdf istället för papperstidningen. Läs mer på:

dovastidning.se/pdf-tidning

Vi utger pdf-tidningen med start i april då nästa nummer kommer ut. Välkommen med din beställning!

Sveriges Dövas Riksförbund söker en **vikarierande reporter** till vår medlemstidning, Dövas Tidning.

Senaste ansökningsdag är den 31 mars.

Läs mer på www.sdr.org/jobb

dovastidning

EN VISUELL NYTOLKNING AV DEN KLASSISKA BERÄTTELSEN

Alice i Underlandet

RIKSTEATERN
crea 

AV **CHARLIE ÅSTRÖM**

FRITT EFTER LEWIS CARROLLS KLASSIKER

MED **IPEK D MEHLUM, REBECCA DRAMMEH,
METTE MARQVARDSEN, ELISABETH WERNESJÖ**

Köp biljett på
riksteatern.se/aliceiunderlandet



Välkommen till nya *my*MMX

Nu har **myMMX**-apparna fått nytt utseende och uppdaterats för en bättre och modernare användarupplevelse.

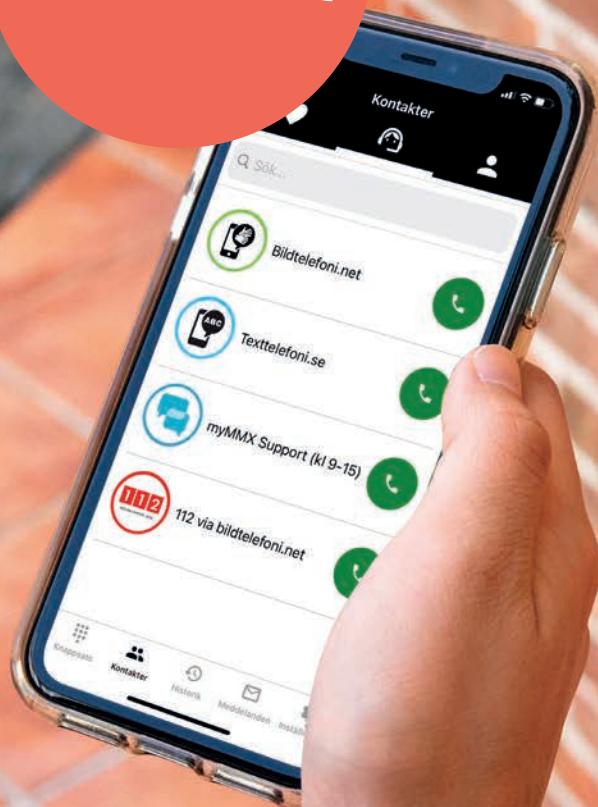
myMMX är bild- och texttelefoni för dig som vill ha ett konto till alla dina enheter. Det är en snygg och enkel app att ringa med. Med **myMMX** kan du ringa till andra bild- och texttelefoner, samt tjänster som *Bildtelefoni.net* och *Texttelefoni.se*. Logga in på PC, iOS och Android med samma konto. Du väljer själv vilken enhet du använder.

Läs mer eller kontakta oss:
mymmx.se

Intresserad?

Kontakta förskrivarna i din region för att få **myMMX**.
Ett konto till alla dina enheter.

*my*MMX



myMMX®

myMMX finns i tre modeller

myMMX tc för video- och texttelefonsamtal. **myMMX text** för texttelefonsamtal. **myMMX db** för video och textsamtal för dig med dövblindhet eller kombinerad nedsatt hörsel och syn.